

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Taskuvarkauksien torjunta ravintoloissa

Vanhamäki, Joel

2014 Leppävaara

Laurea-ammattikorkeakoulu
Leppävaara

Taskuvarkauksien torjunta ravintoloissa

Joel Vanhamäki
Turvallisuusala
Opinnäytetyö
Toukokuu, 2014

Vanhamäki, Joel

Taskuvarkauksien torjunta ravintoloissa

Vuosi 2014 Sivumäärä 58

Opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ravintoloissa tapahtuvia taskuvarkauksia ja selvittää torjuntakeinoja, joita ravintoloitsijat ja järjestyksenvalvojat voivat toteuttaa hankaloittaakseen taskuvarkaiden toimintaa. Tutkimuskysymyksiä olivat taskuvarkaiden toimintamallien selvittäminen sekä miten ravintoloitsijat ja järjestyksenvalvojat voivat torjua taskuvarkauksia ravintolassa. Lisäksi tietoa haettiin ilmiön taustoista. Primaarinen tavoite oli luoda pragmaattinen ohjeistus, joka tarjoaa tietoa sekä ravintoloitsijoille että järjestyksenvalvojille taskuvarkaiden torjunnasta.

Tutkielma toteutettiin laadullisena tutkielmana. Tiedonhankinnan menetelminä käytettiin haastatteluja, kirjallisuuskatsausta, elektronista tiedonhakuja sekä havainnointia. Haastatteluja tehtiin viisi kappaletta. Haastateltavana olivat poliisi, järjestyksenvalvonta-alan edustajia sekä ravintola-alan esimies. Kirjallisuuskatsaus ja elektroninen tiedonhaku tukivat teoreettista tietoperustaa ilmiöstä. Havainnointi suoritettiin eräessä helsinkiläisessä ravintolassa ja havainnoinnin tulokset tukivat muusta tiedonhankinnasta saatuja tuloksia.

Tiedonhankinnan tuloksista tuli ilmi, että taskuvarkaudet Helsingissä painottuvat ydinkeskustan alueelle. Ammattimaiset taskuvarkaajat toimivat yleensä ryhmissä, joissa jokaisella on ennalta sovittu rooli. Ammatilliset tulevat ulkomailta, esimerkiksi Itä-Euroopasta. Erityisen tuottavaa toimintaa heille on maksukortin pin-koodin urkinta ja varastetulla kortilla käteisen nostaminen, mutta myös matkapuhelimien varastaminen on suosittua. Yhteinen ominaisuus taskuvarkaiden suosimille ravintoloille on ruuhkaisuus.

Johtopäätöksenä todetaan henkilökunnan koulutuksen ja toimivan yhteistyön koko henkilökunnan välillä olevan tärkeimmät tekijät ravintolan suorittamassa taskuvarkaiden torjunnassa. Muita tekijöitä ovat taskuvarkaiden profilointi, tiedottaminen asiakkaille ja maksupäättehankinnat. Oikeanlaisella valvontakameroiden sijoittelulla voidaan helpottaa tutkijoiden työtä. Ravintolan suorittama rikosentorjunta arvioitaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon yksilön vastuu omaisuudestaan sekä poliisin tehtävä lainvalvontaviranomaisena.

Vanhamäki, Joel

Prevention of pick-pocketing in restaurants

Year	2014	Pages	58
------	------	-------	----

The objective of the thesis was to research pick-pocketing taking place in restaurants and to explore measures that restaurateurs and doormen could implement to complicate the action of pick-pockets. The research questions were exploring the operating models of the pick-pockets and how the restaurateurs and doormen could prevent pick-pocketing in restaurants. In addition information about the background of the phenomenon was searched. The primary objective was to create pragmatic instructions that provide information for both restaurateurs and doormen about the prevention of the pick-pockets.

This thesis was completed as a qualitative study. The methods of the information acquisition were interviews, literature review, electronic information search and observation. Five interviews were carried out. Interviewees were a police officer, representatives of the doorman industry and a foreman working in the restaurant industry. The literature review and electronic information retrieval supported the theoretical framework of the phenomenon. The observation was conducted in one of the restaurants in Helsinki and the results of the observation contribute to the results from other methods of the information acquisition.

The results of the information acquisition revealed that the pick-pocketing in Helsinki focuses on the central downtown area. The professional pick-pockets operate usually in groups where every member has their own predefined role. The professionals come from abroad, for example from Eastern Europe. Snooping on the pin code of the payment card and drawing out cash from ATM is especially profitable, but also stealing cell phones is popular. A common feature for the restaurants that are popular among the pick-pockets is a crowded location.

As a conclusion it was discovered that training and functional cooperation among the personnel are the most important factors in the pick-pocket prevention performed by the restaurant. Other factors are profiling of the pick-pockets, informing the customers and the payment terminal purchases. The investigators' work may be facilitated with the appropriate placement of the surveillance cameras. However, it should be taken into account when evaluating the crime prevention of the restaurant that individuals have responsibility for their own possessions and it is the duty of the police to act as a law enforcement authority.

Keywords: Pick-pocketing, restaurant, crime prevention, doormen

Sisällys

1	Johdanto.....	7
2	Keskeisten käsitteiden määrittely	8
3	Hankkeessa käytetyt tiedonhankinnan menetelmät	9
3.1	Haastattelu.....	9
3.2	Kirjallisuuskatsaus	13
3.3	Elektroninen tiedonhaku.....	14
3.4	Havainnointi.....	16
4	Tiedonhaun tulokset.....	17
4.1	Haastatteluiden tulokset.....	17
4.1.1	Trendit	17
4.1.2	Trendien syitä.....	19
4.1.3	Taskuvarkaiden profiili	20
4.1.4	Taskuvarkaiden toimintamalli.....	22
4.1.5	Taskuvarkaiden suosimien ravintoloiden ominaisuuksia.....	23
4.1.6	Taskuvarkauksien torjunta ravintoloissa tällä hetkellä.....	24
4.1.7	Ravintoloiden keinot ongelman torjunnassa tulevaisuudessa	25
4.1.8	Ravintoloiden ja poliisin yhteistyö taskuvarkauksien torjunnassa	27
4.2	Kirjallisuuskatsauksen tulokset	28
4.2.1	Rutiinotoimintojen teoria	28
4.2.2	Aikakausilehtiartikkelit.....	31
4.2.3	Europolin raportit	33
4.2.4	Kansallinen rikosentorjuntaohjelma.....	33
4.3	Elektronisen tiedonhaun tulokset	34
4.3.1	Korttiturvallisuus	34
4.3.2	Poliisin seuraamien henkilöiden kansalaisuus	35
4.3.3	Poliisin kohdistama operaatio ulkomailta tuleviin rikollisiin	35
4.3.4	Romanialaisten rikollisuus Suomessa	36
4.3.5	British Transport Police:n tilasto Lontoon metron taskuvarkauksista ..	37
4.3.6	IPSO:n tutkimus pin-koodin peittämisestä	37
4.4	Havainnoinnin tulokset.....	37
5	Johtopäätökset	39
5.1	Taskuvarkaiden torjunta ravintoloitsijan näkökulmasta	39
5.1.1	Henkilökunnan koulutus ja ohjeistus	39
5.1.2	Maksupäättehankinnat.....	40
5.1.3	Valvontakamerat, tilasuunnittelu ja varoitukset	41
5.1.4	Yhteistyö järjestyksenvallvonnan kanssa	42
5.1.5	Yhteistyö poliisin ja muiden ravintoloiden kanssa	42

5.2	Taskuvarkaiden torjunta järjestyksenvalvojien näkökulmasta.....	42
5.2.1	Järjestyksenvalvojien koulutus ja ohjeistus	43
5.2.2	Taskuvarkaiden profiili	43
5.2.3	Taskuvarkaiden toimintamallit	44
5.2.4	Toiminta kohdattaessa epäilyttäviä henkilöitä	44
5.2.5	Varkauden tapahtuessa	46
6	Opinnäytetyön tarkastelu.....	47
6.1	Opinnäytetyön vastaaminen tiedontarpeeseen	47
6.2	Tutkimusmenetelmän rajoitukset ja jatkotutkimusta varten kehitettävät menetelmät	48
6.3	Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimushaasteet.....	49
6.4	Itsearviointi	50
	Lähteet	51
	Kuvat	53
	Liitteet.....	54

1 Johdanto

Opinnäytetyö taskuvarkauksien torjunnasta ravintoloissa on kvalitatiivinen tutkielma, joka käsittelee ravintoloissa tapahtuvia taskuvarkauksia ja niiden tekijöitä. Taskuvarkauksien torjuntaa pohditaan ravintoloitsijan ja järjestyksenvalvojien näkökulmasta ja tiedonhankinnan menetelminä on käytetty haastatteluita, kirjallisuuskatsausta, elektronista tiedonhakua sekä havainnointia. Tutkimuskysymys on: ”Kuinka ravintoloitsijat ja järjestyksenvalvojat voivat torjua taskuvarkauksia ravintolassa?”

Taskuvarkaudet Helsingin ravintoloissa ovat viime vuosina lisääntyneet. Taskuvarkauksien seurauksena aiheutuu Helsingissä ainakin 1,8 miljoonan euron vahingot vuodessa ja ravintoloiden asiakkaat ovat merkittäviä kohteita taskuvarkaille. On ravintolatoimijoiden intressien mukaista torjua taskuvarkaiden toimintaa. Ravintola-ala pyrkii tarjoamaan asiakkailleen viihtyisyyttä, turvallisuutta ja uusia kokemuksia. Taskuvarkauden uhriksi joutuminen saattaa vaikuttaa asiakaskäyttämiseen ja tämä puolestaan voi näkyä ravintolan tuloksessa. Poliisin resurssit eivät riitä jatkuvaan valvontaan varkaiden suosimissa ravintoloissa.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää tietoa ravintoloissa toimivista taskuvarkaista ja luoda ohjeita, joiden avulla ravintoloitsijat voivat yhdessä järjestyksenvalvojien kanssa hankaloittaa taskuvarkaiden toimintaa ravintoloissa. Tavoitteena oli luoda tietopaketti ravintolatoimijoille taskuvarkaista, heidän toiminnastaan ja torjuntakeinoista. Tätä tietoa hyödyntämällä ravintoloissa toimivien taskuvarkaiden toiminta hankaloituisi ja taskuvarkauksien määrää voitaisiin saada laskettua. Opinnäytetyötä voidaan käyttää ohjeistuksena ravintoloille ja järjestyksenvalvontayrityksille.

Opinnäytetyö käsittelee Helsingin ydinkeskustan ravintoloissa tapahtuvia taskuvarkauksia, joista pääosa tapahtuu ilta- ja yöaikaan. Nämä varkaudet ovat luokiteltu poliisin tilastoissa ravintolassa klo 21-06 välisellä ajalla tapahtuneiksi taskuvarkauksiksi. Helsingin ulkopuolisten paikkakuntien tilannetta ei käsitellä opinnäytetyössä eikä esimerkiksi julkisissa kulkuvälineissä tapahtuneita taskuvarkauksia.

Opinnäytetyön tekijä on Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan opiskelija, jolla on vuosien kokemus työskentelystä Helsingin ydinkeskustan ravintoloissa. Tekijä on itse havainnut taskuvarkauksien määrän kasvun viime vuosina sekä ollut työnsä puolesta seuraamassa läheltä trendin kehittymistä. Innoitus opinnäytetyön aiheeseen tuli tiedontarpeen havaitsemisesta. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä ravintoloiden ja tapahtumien turvallisuuspalveluita tarjoavan Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy:n kanssa.

2 Keskeisten käsitteiden määrittely

Keskeisten käsitteiden määrittelyllä tuetaan lukijan ymmärrystä olennaisten teemojen yhteydessä esiintyvistä käsitteistä. Keskeisiksi käsitteiksi on pyritty valitsemaan teeman kannalta olennaiset käsitteet, jotka esiintyvät opinnäytetyössä ja ovat sen tulkinnan ja ymmärryksen kannalta merkittäviä. Lukija voi palata keskeisten käsittelyiden määrittelyihin tarpeen vaatiessa.

Laadullinen tutkielma

Kvalitatiivinen eli laadullinen tutkielma pyrkii tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti sekä löytämään tai paljastamaan tosiasioita (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 152).

Ammattimainen taskuvarkaus

Rikosmuoto, jossa uhrilta esimerkiksi urkitaan tämän pankkikortin pin-koodi ja tämän jälkeen kortti varastetaan uhrin huomaamatta ja tililtä nostetaan rahaa urkitun pin-koodin avulla. Taskuvarkaiden suosiossa on myös älypuhelin varastaminen. Ammatilliset toimivat yleensä 2-4 hengen ryhmässä, jossa kullakin on oma ennalta sovittu roolinsa varkauden suorittamiseksi. (Niskanen, J. 2014.)

Varkaus

Suomen rikoslain 28 luvun 1§:n (24.8.1990/769) mukaan varkaus määritellään teoksi, jossa joku ”anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta”. Varkaudesta on tuomittava sakkoon, tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi. Varkauden yritys on myös rangaistava teko.

Maksuvälinepetos

Suomen rikoslain 37 luvun 8§:n (24.8.1990/769) mukaan maksuvälinepetoksesta tulee tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi henkilö, ”joka hankkiakseen itselleen tai toiselle oikeudetonta taloudellista hyötyä,

- 1) käyttää maksuvälinettä ilman sen laillisen haltijan lupaa, lupaan perustuvan oikeutensa ylittäen tai muuten ilman laillista oikeutta tai
- 2) luovuttaa maksuvälineen tai maksuvälinelomakkeen toiselle saattaakseen sen ilman laillista oikeutta käytettäväksi.

(19.6.1997/602)

Maksuvälinepetoksesta tuomitaan myös se, joka tilin katteen tai sovitun enimmäisluottorajan ylittäen väärinkäyttää 1 momentissa tarkoitettua maksuvälinettä ja siten aiheuttaa toiselle taloudellista vahinkoa, jollei hänellä maksuvälinettä käyttäessään ollut aikomus viipymättä korvata vahinko.”

Rikoksantorjunta

Toimintaa, jonka tavoitteena on rikosten vähentäminen ja turvallisuuden lisääminen. Kaikki toimet, joiden tarkoituksena on ehkäistä rikoksia ovat rikoksantorjuntaa ja keskeistä rikoksantorjunnassa on rikoksista aiheutuvien vahinkojen ehkäisy. (Rikoksantorjuntaneuvosto 2013.)

Järjestyksenvalvonta

Järjestyksenvalvonta on laissa säädeltyä toimintaa, jonka mukaan järjestyksenvalvojan tehtävänä on huolehtia järjestyksestä ja turvallisuudesta sekä estää rikoksia ja onnettomuuksia siinä tilaisuudessa tai alueella, johon järjestyksenvalvoja on asetettu. Laki järjestyksenvalvojista (533/1999) määrittelee järjestyksenvalvojien oikeudet ja velvollisuudet. (Poliisi 2014.)

3 Hankkeessa käytetyt tiedonhankinnan menetelmät

Tässä osiossa käsitellään hankkeessa käytettyjä tiedonhankinnan menetelmiä. Aluksi kerrotaan haastatteluista ja niiden suorittamisesta opinnäytetyössä. Tämän jälkeen käsitellään kirjallisuuskatsaus, elektroninen tiedonhaku ja havainnointi. Tiedonhankinnan menetelmien valinnassa on hyödynnetty Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran teosta ”Tutki ja kirjoita” (2005).

3.1 Haastattelu

Opinnäytetyön tiedonkeruumenetelmistä pääosassa ovat tässä tapauksessa haastattelut. Haastattelu on ollut päämenetelmänä usein kvalitatiivisissa tutkimuksissa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2005, 194). Haastattelu on tilanne, jossa ollaan suoraan kielellisesti vuorovaikutuksessa haastateltavan kanssa. Haastattelun etuna on se, että siinä voidaan joustavasti säädellä tiedonkeruuta vastaajan mukaan. Haastateltavalle annetaan mahdollisuus esittää näkemyksiään mahdollisimman laajasti ja haastattelun avulla voidaan saada paljon uutta tietoa, jota voidaan tulkita eri tavoin. Haastateltavat voi yleensä tavoittaa myöhemmin, mikäli esiintyy tarvetta esimerkiksi tarkennuksien tekoon tai lisäkysymyksiin.

Haastatteluiden teossa on myös haasteensa. Ihmisillä on tapana esiintyä yleisen moraalien ja mielipiteen mukaisena henkilönä ja joitakin asioita saattaa tämän vuoksi jäädä piiloon. Haastatteluun valmistautuminen on myös tärkeää, mikä edellyttää aikaa vievää perehtymistä esimerkiksi haastattelutilanteen hoitoon ja kysymysten laatimiseen. Haastattelijan tulee myös olla huolellinen vastausten tulkinnaissa, sillä ihmisten erilaisten kulttuuristen merkitysten ja merkitysmaailmojen valossa saattaa vastauksissa olla tulkinna varaisuutta. (Hirsjärvi ym. 2005, 193-196.)

Haastattelutyyppinä on erilaisia. Strukturoitu haastattelu, eli lomakehaastattelu, tapahtuu lomakkeen avulla. Lomakkeeseen on valmiiksi rakennettu haastattelun rakenne, kysymykset ja niiden esittämisjärjestys. Teemahaastattelu on vapaamuotoisempi kuin strukturoitu haastattelu. Siinä haastattelun teemat ovat valmiiksi mietittynä, mutta haastattelu etenee vapaamuotoisemmin ilman tarkkaa kysymysten muodon ja esittämisjärjestyksen määrittämistä. Avoimessa haastattelussa ei ole kiinteää runkoa, vaan haastattelu etenee esiintulleiden mielipiteiden ja teemojen mukaan. Avoimessa haastattelussa saattavat aiheetkin vaihtua. (Hirsjärvi ym. 2005, 197-198.)

Tässä opinnäytetyössä haastattelumenetelmäksi valittiin strukturoitu haastattelu. Kyseessä on suhteellisen vähän kartoitettu aihe, josta ei löytynyt aiempia syvällisiä tutkimuksia. Haastattelu antaa mahdollisuuden tutkijalle saada monitahoisia ja moneen suuntaan olevia vastauksia (Hirsjärvi ym. 2005, 194). Haastattelussa on myös mahdollisuus syventää saatuja tietoja, joita esimerkiksi medialta on saatu. Tämän lisäksi haastattelutilanteessa on mahdollista selventää annettuja vastauksia. Koska tarkoituksena on tuottaa käytännössä toimivaa informaatiota ravintoloissa tapahtuvista taskuvarkauksista ja niiden ehkäisystä, tulee aiheeseen paneutua yksityiskohtia myöten. Strukturoitu haastattelu auttaa tutkijaa haastattelun teossa kysymysten ennakkoon laatimisen ja järjestämisen vuoksi, kuten Hirsjärvi ym. kirjoittavat (2005, 197).

Strukturoitu haastattelu valittiin menetelmäksi, sillä kasvotusten käytävän haastattelun etuna on mahdollisuus saada reaaliajassa tarkennuksia sitä vaativiin vastauksiin. Tämän lisäksi opinnäytetyön tekijä koki, että haastattelun yhteydessä voi herätä keskustelua aiheeseen liittyvistä tekijöistä, joista ei välttämättä ole mainintaa strukturoidussa kysymyslomakkeessa. Suoraan kielellisessä vuorovaikutuksessa toteutettavan haastattelun etuna koettiin olevan myös se, että haastateltava saa analysoitavan aineiston käyttöönsä toteutetun haastattelun jälkeen. Mikäli strukturoitu kysymyslomake olisi esimerkiksi lähetetty sähköpostitse vastaajille vastauspyynnön kanssa, olisi vastausten saaminen saattanut joissakin tapauksissa viivästyä.

Haastatteluita suoritettiin viisi kappaletta. Kaikissa, paitsi rikoskomisarion haastattelussa käytettiin ääninauhuria litteroinnin tukena. Nauhoituksen lisäksi haastatteli teki muistiinpanoja haastattelun aikana ja haastattelun puhtaaksikirjoitus tehtiin litteroinnin ja muistiinpanojen avulla. Rikoskomisarion haastattelussa tehtiin kattavammat muistiinpanot kuin muissa, sillä puhtaaksikirjoitus tehtiin muistiinpanojen pohjalta ilman ääninauhuria. Tämän jälkeen puhtaaksikirjoitettu versio lähetettiin haastateltavalle tarkistusta varten. Tässä vaiheessa haastateltu sai esittää tarkennuksia tai muutosehdotuksia vastauksiinsa. Tämän vaiheen ja tarvittaessa muutosten teon jälkeen haastattelu oli lopullisessa muodossaan.

Haastateltavien esittelyt ovat alla:

Rikoskomisario Jouni Niskanen, Helsingin poliisilaitos

Rikoskomisario, joka johtaa Helsingin poliisilaitoksen analyysiryhmää. Analyysiryhmän tehtävänä on tuottaa poliisijohdolle ja muulle henkilöstölle tietoa ajantasaisista rikosilmiöistä ja -sarjoista. Tiedon tuottamisen avulla tuetaan tietoperusteista poliisijohtamista ja poliisityön kohdentamista.

Yrittäjä Teemu Toivola, Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy

Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä, jolla on 19 vuoden kokemus järjestyksenvalvojana useissa ravintoloissa sekä 15 vuoden ajalta kokemus operatiivisista vastuutehtävistä useiden ravintoloiden järjestyksenvalvonnan osalta. Hänen kokonaiskuvansa perustuu tällä hetkellä 30-40 ravintolan toimintaan, joista pääosa on pääkaupunkiseudulla.

Järjestyksenvalvontayrityksen kohde-esimies 1

Järjestyksenvalvoja, jolla on 16 vuoden työkokemus ravintoloissa työskentelystä. Viimeiset 10 vuotta töissä Helsingin ydinkeskustan ravintoloissa. Toimii nykyään kohde-esimiehenä eräässä Helsingin ydinkeskustan ravintolassa.

Järjestyksenvalvontayrityksen kohde-esimies 2

Järjestyksenvalvoja, jolla on 6 vuoden työkokemus järjestyksenvalvojana eräässä Helsingin ydinkeskustan ravintolassa. Toimii nykyään kohde-esimiehenä.

Ravintola-alan esimies

Ravintola-alan esimies, joka on työskennellessään tehnyt yhteistyötä poliisin kanssa noin 3 vuotta taskuvarkaisiin liittyvien asioiden osalta. Työskentelee ravintolassa Helsingin ydinkeskustassa.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin Helsingin poliisilaitoksen analyysiryhmän rikoskomisariota, kahta järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimiestä, järjestyksenvalvontayrityksen yrittäjää sekä ravintola-alan esimiestä. Kunkin haastattelussa oli melko samanlainen rakenne ja samat kysymykset joitain poikkeuksia lukuun ottamatta (haastattelukysymykset liitteenä). Esimerkiksi ravintola-alan esimieheltä kysyttiin muiden kysymysten lisäksi hänen mielipidettään taskuvarkausilmiön torjunnan tärkeydestä ravintoloissa, sillä ravintola-alan esimiehen näkökulma on erityisen tärkeä ravintoloiden harjoittaman torjuntaan tähtäävän toiminnan perustelussa.

Rikoskomisario Jouni Niskanen Helsingin poliisilaitokselta ja yrittäjä Teemu Toivola Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy:stä antoivat luvan käyttää nimeään haastatteluihin viitattaessa. Järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimiehet sekä ravintola-alan esimies esiintyvät opinnäytetyössä nimettömänä. Heidän nimensä voitaisiin yhdistää ravintoloihin, joissa he työskentelevät.

Haastateltava	PVM	Kulunut aika	Paikka
Jouni Niskanen, Rikoskomisario	24.1.2014	70 min	Pasilan poliisitalo
Kohde-esimies 1	17.2.2014	40 min	Helsingin keskusta
Kohde-esimies 2	19.2.2014	30 min	Henkilön kotona
Teemu Toivola, Yrittäjä	19.2.2014	20 min	Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy:n toimisto
Ravintola-alan esimies	20.2.2014	40 min	Helsingin keskusta

Kuva 1: Haastattelut.

Ylläolevassa taulukossa on haastatellut henkilöt, päivämäärät, kulunut aika sekä haastattelupaikka. Yrittäjä Teemu Toivolan haastattelu oli ajalliselta kestoaltaan muita lyhyempi sen vuoksi, että hän oli perehtynyt haastattelukysymyksiin etukäteen. Tämän vuoksi hän kykeni vastaamaan haastattelukysymyksiin keskivertoa nopeammin. Rikoskomisario Jouni Niskasen haastattelu oli ajalliselta kestoaltaan muita pidempi sen vuoksi, että haastattelijajoutui käyttämään muita haastatteluja enemmän aikaa muistiinpanojen tekemiseen. Tässä haastattelussa ei ollut käytössä ääninauhuria, kuten aiemmin todettu.

3.2 Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsauksessa käsitellään tutkimusongelman näkökulmasta oleellista kirjallisuutta. Tällaisia voivat olla esimerkiksi aikakauslehtiartikkelit, aiemmat tutkimukset tai muu kirjallisuus. Kirjallisuuskatsauksen tarkoituksena on näyttää, miten tutkittavaa aihetta on aiemmin käsitelty ja miten uusi tutkimus liittyy jo esitettyyn tietoon. Kirjallisuuskatsauksessa esitellään lukijalle tutkimusaiheen kannalta keskeiset näkökulmat, metodiset ratkaisut ja tärkeimmät tutkimustulokset. Tämä tieto jäsenellään selkeäksi kokonaisuudeksi, jonka avulla voidaan tarkastella hankkeen lopussa esiteltävien johtopäätösten suhdetta aiempaan tietoon. (Hirsjärvi ym. 2005, 112.)

Taskuvarkauksista löytyy runsaasti aikakauslehtiartikkeleita. Artikkeleita kerättiin Helsingin Sanomilta, Uudelta Suomelta, Metrolta ja Iltalehdeltä. Artikkeleissa on poliisin antamaa tietoa taskuvarkauksista ja tarkastellut artikkelit käsittelevät pääsääntöisesti Helsingissä tapahtuvia taskuvarkauksia. Osa artikkeleista käsittelee taskuvarkauksia Helsingissä yleisesti ja osa ravintolatasolla. Artikkeleissa kerrotaan mm. varkaiden toimintatavoista ja ohjeita ihmisille taskuvarkauksien välttämiseen. Näiden lisäksi artikkeleissa toistuu ammattimaisten taskuvarkaiden profilointia helpottavaa tietoa. Toistuvia artikkeleissa esitettyjä teemoja ovat taskuvarkauksien määrän kasvu, varkaiden ulkomaalaisuus, toimintamallit, ohjeita varkauksien välttämiseksi sekä ravintoloiden ja julkisten kulkuvälineiden potentiaalisuus joutua varkaan kohteeksi. Osassa artikkeleista esiintyy myös poliisin antamaa tilastotietoa Helsingissä ilmoitettujen taskuvarkauksien määrästä. Tilastotietoa saatiin myös rikoskomisario Jouni Niskasen haastattelussa.

Taskuvarkauksien torjunnasta ravintoloissa ei löytynyt tiedonhankinnassa suoraan aihetta käsittelevää kirjallisuutta. Kirjallisuuskatsaukseen valittiin lähteitä, jotka joko sivusivat aihetta tai joita voi soveltaa aiheeseen. Kirjallisuuden määrään vaikutti haastatteluiden oleminen pääasiallinen tiedonhankinnan menetelmä. Kuten aiemmin mainittu, haastattelu on ollut usein päämenetelmänä kvalitatiivisissa tutkimuksissa. Elektronista aineistoa on esitelty runsaammin kuin kirjallisuutta, koska aiheesta löytyi sähköisessä muodossa muuta tiedonhakua tukevaa aineistoa.

Tutkielman tekoa varten hyödynnettiin Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2005) teosta ”Tutki ja kirjoita”. Teoksesta haettiin teoriaa esimerkiksi tiedonhankinnan menetelmistä. Tämän lisäksi haettiin tietoa rikoksen rutiinitoimintojen teoriasta Kivivuoren (2008) teoksesta ”Rikollisuuden syyt”. Teoria kuvaa rikoksen tapahtumisen edellytykset. Tämän kautta pohditaan, voidaanko teoriassa esiteltäviin syihin puuttamalla torjua taskuvarkauksia.

Euroopan poliisivirasto (Europol) käsittelee järjestäytyntä rikollisuutta koskevassa raportissaan (2004) taskuvarkauksia yhtenä toimintamallina, jota merkittäväksi luokiteltu järjestäytyneen rikollisuuden ryhmä käyttää. Europolin mukaan usein itäeurooppalaiset mm. taskuvarkauksia tekevät pienet rikollisryhmät eivät yleensä viivy samassa paikassa pitkää aikaa. Romanianlaiset järjestäytyneen rikollisuuden ryhmät liittyvät Europolin mukaan omaisuusrikosten määrän kasvuun, joista taskuvarkaudet mainitaan erikseen. Europolin raportissa (2004) kerrotaan heidän olevan liikkuvia ja pienissä soluissa toimivia yksiköjä, jotka saattavat viipyä kohdealueella vain päivän ja jatkaa seuraavaan kohteeseen. Näennäisesti autonomisesti toimivat ryhmät ovat Europolin mukaan usein osa hierarkkista organisaatiota, joissa jokaisella yksiköllä on oma tarkkaan määritelty roolinsa.

Myös Europolin vuoden 2012 katsaus (2013) mainitsee taskuvarkaudet. Katsauksessa mainitaan liikkuvat järjestäytyneen rikollisuuden ryhmät, jotka muodostavat yhä suuremman uhan EU-alueen sisällä. Nämä ryhmät kykenevät toimimaan ja liikkumaan joustavasti ja ne tekevät mm. taskuvarkauksia.

Kansallinen rikosentorjuntaohjelma (1998) käsittelee rikosentorjunnan eri osa-alueita kansallisesti. Siinä on mm. elinkeinoelämälle suunnattuja neuvoja, joita voidaan pitää hyvänä ohjenuorana elinkeinoelämän edustajille rikosentorjunnassa. Näitä ovat mm. henkilökunnan turvallisuusajattelu, viranomaisten ja elinkeinoelämän yhteistyö sekä palvelun rikoksia estävä vaikutus. (Oikeusministeriö 1998, 26-29.)

3.3 Elektroninen tiedonhaku

Elektroninen tiedonhaku tarkoittaa Internetin kautta suoritettavaa tiedonhakua. Tiedonhaku voidaan kohdistaa verkossa esim. erilaisiin www-sivustoihin, artikkeleihin, kirjoihin, tutkimuksiin ja raportteihin. Tämän tiedonhakumenetelmän etuna on se, että tiedonhakija voi etsiä tietoa tietokoneelta käsin. Elektronisessa tiedonhaussa tulee ottaa huomioon lähdekritiikki ja tiedonhakijan tulee valita erilaisista sivustoista vain luotettavat. Faktatietoa sisältävät sivustot tarjoavat luotettavampaa tietoa, kuin mielipiteitä ja propagandaa esittävät sivustot. Tiedonhakijan tulee kiinnittää huomiota esimerkiksi tiedon päivyykseen ja tekijän nimeen. Mikäli kyseessä on suhteellisen uusi päiväys ja kirjoituksen tekijä on luotettavaksi tunnettu henkilö tai organisaatio, tiedon käyttökelpoisuus on parempi. Muita huomioitavia tekijöitä ovat esim. kirjoittajan yhteystiedot ja lähteiden merkintä. (Hirsjärvi ym. 2005, 83-87.)

Elektronista tiedonhakua on opinnäytetyössä hyödynnetty mm. aiheeseen liittyvien aikakauslehtiartikkeleiden hakemisessa. Artikkeleista on kerrottu tarkemmin kirjallisuuskatsauksessa. Niiden valinnassa on huomioitu yllä mainittu lähdekritiikki, minkä

perusteella niitä voidaan käyttää lähteinä. Esimerkiksi Helsingin Sanomat on yleisesti tunnettu ja tasokkaana pidetty uutislehti. Aiheen uutisoinnin runsaudesta johtuen monissa artikkeleissa on samoja tietoja, joten tarkasteltavat artikkelit on valittu niiden julkaisupäivämäärän mukaan. Kustakin artikkelista esitellään olennaiseksi katsotut tiedot.

Aikakausilehtiartikkeita haettaessa käytettiin Google-hakupalvelinta. Käytettyjä hakusanoja olivat mm. ”taskuvarkaudet Helsingissä”, ”ravintoloiden taskuvarkaudet”, ”taskuvarkaudet baareissa” jne. Ensiksi valittiin artikkelit, jotka olivat tunnetun aikakausilehti- tai uutisorganisaation julkaisemia. Löydetyistä artikkeleista koottiin tiedosto, jonka opinnäytetyön tekijä luki läpi ja jonka sisältöä vertailemalla valittiin parhaiksi havaitut lähteet.

Aikakausilehtiartikkelien lisäksi tietoa haettiin elektronisessa tiedonhaussa seuraavista lähteistä:

Korttiturvallisuus.fi - sivusto

Korttiturvallisuus.fi - sivusto kokoaa yhteen ajantasaista tietoa korttimaksamisen eri tilanteista ja ohjeista. Sivusto on laadittu eri pankkien, poliisin, Finanssialan Keskusliiton, Automatian, Nets Oy:n (Luottokunta) ja Vakuutus- ja rahoitusneuvonnan (FINE) yhteistyössä (Korttiturvallisuus.fi 2012). Sivustolta löytyvät mm. maksukortin haltijan velvollisuudet ja vastuut sekä ohjeet ongelmatilanteiden varalle. Opinnäytetyössä hyödynnetään näitä tietoja esimerkiksi ravintolahenkilökunnalle tarpeellisten tietojen esittämisessä.

Suomen poliisi

Suomen poliisin Internet - sivusto tarjoaa opinnäytetyöhön liittyen tietoa mm. poliisista ja sen organisaatiosta sekä järjestyksenvalvonnan määrittelystä (Poliisi 2014). Poliisin sivustolta löytyy myös artikkeli vuodelta 2010, joka käsittelee ulkomailta tuleviin rikoksenteijijöihin kohdistunutta toteutettua laajaa viranomaisoperaatiota. Artikkelin mukaan ulkomaalaisten ja ulkomailta Suomeen tulevien rikoksenteijijöiden määrä on kasvanut 2000 - luvulla. Artikkelissa viitataan Baltian maiden liittymiseen Schengen - alueeseen, jonka myötä järjestelmälliset rajatarkastukset loppuivat. Baltian maiden lisäksi artikkelissa kerrotaan rikollisryhmien tulevan myös Puolasta ja Romaniasta (Poliisi 2010). Poliisin julkaisema artikkeli voitaneen katsoa luotettavaksi lähteeksi perustellessa taskuvarkaiden profilointia. Poliisi on tarkastellut romanialaisten harjoittamaa rikollisuutta Suomessa erikseen artikkelissa, jota on myös käytetty tiedonhankinnassa.

British Transport Police

Elektronista tiedonhankintaa on hyödynnetty myös muun taustatiedon hankinnassa. Esimerkiksi British Transport Police (BTP) on kerännyt tilastotietoa Lontoon metrossa

tapahtuvista taskuvarkauksista Englannissa. Tilastoissa on merkittynä myös tekijän kansallisuus, mikäli se on saatu selville. Tarkasteltava ajanjakso tilastossa on 1.11.2012 - 31.10.2013. Tilastosta voidaan päätellä erään tietyn maan kansalaisten olevan merkittävässä osassa Lontoon metrossa tapahtuvissa taskuvarkauksissa.

Irish Payment Services Organisation

Muuta taustatietoa tarjoaa esimerkiksi Irish Payment Services Organisation (IPSO), jonka teettämän tutkimuksen mukaan vain 28 % ihmisistä peittää pin-koodinsa asioidessaan pankkiautomaatilla (IPSO 2013). Ravintoloissa ei ole yleensä pankkiautomaatteja, mutta ihmiset joutuvat näppäilemään pin-koodin maksupäätteeseen esimerkiksi baaritiskillä. Tutkimuksen perusteella voidaan olettaa harvan ihmisen suojaavan pin-koodia tässäkin tilanteessa. Tämä tieto otetaan huomioon, kun pohditaan esim. ravintolahenkilökunnan ohjeistusta ja maksupäätelaitehankintoja.

3.4 Havainnointi

Havainnoinnin avulla voidaan tarkkailla todellisuuden tapahtumia aidossa toimintaympäristössä, jonka vuoksi se sopii kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmäksi. Havainnoinnin kautta pystytään kitkemään pois keinotekoisuus, esimerkiksi tutkimalla ihmisten toimintaa käytännössä. Esimerkiksi haastatteluissa ihmiset saattavat kertoa kaunistellun version todellisuudesta, mutta tarkkailun avulla voidaan tehdä havainnoita käytännön tasolla. Tieteellisestä havainnoinnista tulee muistaa sen olevan tarkkailua eikä vain näkemistä. (Hirsjärvi ym. 2005, 201-202.)

Tiedonkeruumenetelmänä käytettiin osallistuvaa havainnointia, joka on tyypillisesti kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmä systemaattisen havainnoinnin ollessa kvantitatiivisen tutkimuksen menetelmä. Osallistuva havainnointi on vapaasti tilanteessa muodostuvaa ja havainnoija osallistuu jonkin ryhmän toimintaan. Osallistuvalla havainnoinnilla on tyypillistä tutkijan osallistuminen tutkittavien toimintaan heidän omilla ehdoillaan ja tutkimukset ovat yleensä kenttätutkimuksia. (Hirsjärvi ym. 2005, 203-205.)

Havainnointi suoritettiin eräässä Helsingin ydinkeskustassa sijaitsevassa ravintolassa. Kyseessä on yökerho, jossa voidaan arvioida tapahtuvan taskuvarkauksia sijaintinsa ja ruuhkaisuutensa vuoksi. Havainnointia suoritettiin kevään 2014 aikana neljä iltaa, kahtena arki-iltana sekä perjantaina ja lauantaina. Havainnoija työskenteli ravintolassa kyseisinä iltoina, joten ilmoitukset kaikista taskuvarkauksista ja häiriökäyttäytymisistä tulivat hänelle sekä hän suoritti myös osana työnkuvaansa ihmisten tarkkailua. Kunkin työillan jälkeen havainnoija dokumentoi havaintonsa.

Havainnoinnin tuloksissa esitellään myös opinnäytetyön tekijän havainto potentiaalisten taskuvarkaiden toiminnasta varsinaisen havainnointiajan jälkeiseltä ajalta. Kyseessä on tapaus eräässä Helsingin ydinkeskustassa sijaitsevasta ravintolasta, jossa käytettiin tekniikkaa potentiaalisten varkaiden toiminnan hankaloittamiseksi. Kappaleessa 4.1.7 haastateltu rikoskomisario kertoo ns. ”tuijotusefektistä”, jota haastateltu järjestyksenvalvonta-alan esimies kuvailee keinoksi antaa varkaiden ymmärtää järjestyksenvalvojen olevan heidän jäljillään.

4 Tiedonhaun tulokset

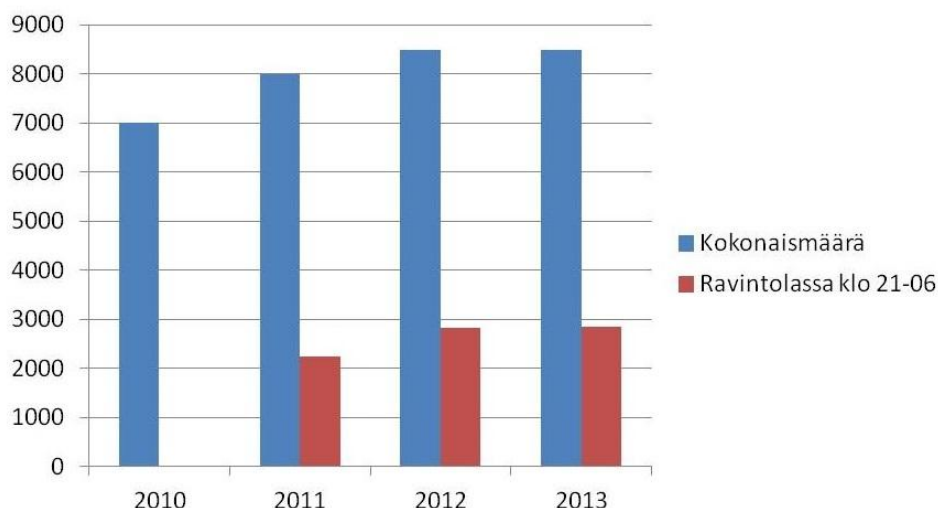
Tiedonhaun tuloksissa käsitellään haastatteluista, kirjallisuuskatsauksesta, elektronisesta tiedonhankinnasta ja havainnoinnista saatuja tuloksia. Haastatteluiden tuloksissa esitellään käytännönläheistä tietoa taskuvarkaista ja heidän toiminnastaan, kun kirjallisuuskatsauksessa ja elektronisessa tiedonhankinnassa saadut tiedot liittyvät enemmän taskuvarkauksien taustoihin. Havainnointi tukee omalta osaltaan muista tiedonhankintamenetelmistä saatuja tietoja.

4.1 Haastatteluiden tulokset

Seuraavaksi esitellään haastatteluiden tulokset. Haastatteluissa kerättiin tietoa taskuvarkauksien trendeistä Helsingin ravintoloissa, taskuvarkaiden profiilista ja toimintamalleista sekä taskuvarkauksien torjunnasta ravintoloissa. Esitelty tilastotieto perustuu poliisin tilastoihin ja haastatellun rikoskomisarion arvioihin.

4.1.1 Trendit

Helsingin poliisilaitoksen analyysiryhmän johtajan rikoskomisario Jouni Niskasen mukaan taskuvarkauksia on tilastoitu Helsingissä vuodesta 2010 lähtien. Taskuvarkauksien määrä on ollut vuosittain kasvussa, tosin vuonna 2013 kasvu saatiin taittumaan etenkin poliisin kesän aikana tehostuneen valvonnan vuoksi. Kokonaismäärien tilastoinnin lisäksi poliisi tilastoi ravintoloissa klo 21-06 välisellä ajalla tapahtuneet taskuvarkaudet.

Kuva 2: Ilmoitetut taskuvarkaudet Helsingissä (Poliisi 2014).

Yllä olevan kaavion luvut perustuvat haastattelussa annettuihin tilastotietoihin. Poliisin tietoon tuli Helsingissä vuonna 2010 yhteensä noin 7000 taskuvarkautta. Vuoden 2010 tilastoja ravintoloissa klo 21-06 välisellä ajalla ei ole. Vuonna 2011 kokonaismäärä oli noin 8000 taskuvarkautta, joista noin 2250 tapahtui ravintolassa yöaikaan. Helsingissä poliisin tietoon tulleiden taskuvarkauksien kokonaismäärä kasvoi vuonna 2012 noin 8500:aan. Näistä 2835 oli tapahtunut ravintolassa yöaikaan. Vuonna 2013 kokonaismäärän kasvu taittui määrän ollessa noin 8500. Ravintoloissa klo 21-06 välisellä ajalla taskuvarkauksia ilmoitettiin tapahtuneeksi noin 2860.

Kaikki kolme haastateltua järjestyksenvalvonta-alan edustajaa ovat havainneet taskuvarastoiminnan kasvun 2000-luvulla. Kukin heistä kertoi haastattelussaan ravintoloissa tapahtuneiden taskuvarkauksien olleen aiemmin epäammattimaisempia. Heidän mukaansa nykyään toiminta on ammattimaisempaa ja taskuvarkauksia tapahtuu enemmän. Järjestyksenvalvontayrityksen yrittäjä kertoo toimintaan tulleen mukaan 2000-luvulla ammattimaiset ryhmät Eelistä, Latviasta, Liettuasta, Venäjältä, Bulgariasta ja Romaniasta. Hänen mukaansa aloittaessaan työskentelyn alalla 1995, taskuvarkaiden toiminta oli hyvin epäammattimaista. Taskuvarkaat tulivat lähes poikkeuksetta välimeren alueelta ja Afrikasta. Samat henkilöt tehtailivat varkauksia Helsingin keskustan ravintoloissa vuosia ja kun heidän naamansa opittiin tuntemaan, ei heitä päästetty sisään ja taskuvarkauksia ei tapahtunut.

Rikoskomisario Jouni Niskasen mukaan voidaan todeta Euroopan olevan vielä hämmäntynyt taskuvarkausilmiöstä. Viranomaiset ovat lisänneet tiedonvaihtoaan esimerkiksi seminaarien muodossa. Viranomaisilla ei ole pätevää käsitystä toiminnan järjestäytyneisyydestä eikä esimerkiksi siitä, mihin varastetut älypuhelimet toimitetaan. Taskuvarkauksista ei ole Niskasen mukaan kovin hyviä tilastoja ulkomailla ja Niskasen käsityksen mukaan Suomessa Helsingin poliisilaitos on ainut taho, joka seuraa tilannetta jatkuvasti ja informoi ravintoloita.

4.1.2 Trendien syitä

Rikoskomisario Niskasen mukaan taskuvarkauksista saatavat rikoshyödyt voivat olla suuria. Esimerkiksi 2- 4 hengen ryhmässä toimiva ammattilainen saattaa tienata kahden viikonlopun työstä jopa 10 000 euroa. Rikosilmoitusten perusteella keskimääräinen summa, joka saadaan urkittua pin-koodia ja varastettua maksukorttia hyödyntäen nostettua pankkiautomaatilta, on noin tuhat euroa yhtä varastettua maksukorttia kohden. Maksukorttien pin-koodien urkinta on tuottoisinta ja se houkuttelee taskuvarkaita ulkomailta asti. Älypuhelimia varastetaan myös paljon. Näiden lisäksi lompakot ilman maksukorttien pin-koodeja ovat houkuttelevia kohteita varkaille, mutta niiden tuotot eivät ole verrattavissa pin-koodin urkinnasta saatavaan taloudelliseen hyötyyn.

Haastatteluissa tuli esiin myös muita trendiä selittäviä tekijöitä. Yhdentyvän Euroopan vapaa liikkuvuus mahdollistaa myös rikollisten kulun maasta toiseen ilman, että kyseisen henkilön tarkoitusperiä selvitettäisiin tarkemmin, kertoo ravintola-alan esimies. Hänen mukaansa merkittävä ero kantaväestön ja ulkomaalaisten tekemien taskuvarkauksien määrässä on seurausta vapaasta liikkuvuudesta. Hän kertoo, että vapaa liikkuvuus antaa henkilölle mahdollisuuden tulla maahan, vaikka tiedettäisiin kyseessä olevan mahdollinen varas. Ongelmana on hänen mukaansa suomalainen lainsäädäntö, jonka mukaan tämäntyyppisten rikosten suunnittelu ei ole rangaistava teko. Myös kaksi järjestyksenvalvonta-alan edustajaa piti vapaata liikkuvuutta yhtenä syynä taskuvarkauksien trendiin.

Suomessa ihmiset eivät ole tottuneet varomaan taskuvarkaita ja ovat sen vuoksi otollisia kohteita. Kaksi järjestyksenvalvonta-alan edustajaa kertoi, etteivät suomalaiset osaa varoa taskuvarkaita Suomessa. Ulkomaille lähdettäessä ongelmaan saatetaan varautua, mutta kotimaassa ei osata tai ymmärretä suojautua taskuvarkailta. Haastatteluissa tuli myös ilmi suomalaisten humalahakuinen juomakulttuuri ravintoloissa. Humalainen henkilö on helpompi kohde varkaalle, kuin selvin päin oleva.

Rikoskomisario Jouni Niskasen mukaan trendin syynä voidaan pitää myös ammattimaisilla taskuvarkailta olevaa pientä kiinnijäämisriskiä. Suomessa poliisilla ei ole omaa taskuvarkaisiin erikoistunutta yksikköä, vaan esimerkiksi Helsingin poliisilaitoksen analyysiryhmä työskentelee ilmiön parissa muiden tehtäviensä ohella. Sen lisäksi taskuvarkaus luokitellaan Suomessa rikoslain mukaan tavalliseksi varkaudeksi, josta saatava rangaistus on sakosta yhteen vuoteen ja kuuteen kuukauteen vankeutta. Rikoskomisarion mukaan Ruotsissa taskuvarkaus luokitellaan törkeäksi varkaudeksi.

Haastateltu kohde-esimiehenä toimiva järjestyksenvalvoja pitää Suomen lainsäädännön kansainvälisesti vertaillen lieviä rangaistuksia yhtenä vaikuttavana tekijänä. Hän mainitsee

kiinnijäämisen olevan Suomessa turvallisempaa kuin joissain muissa maissa. Kohde-esimiehen mukaan rangaistukset ovat suhteellisen lieviä muuhun maailmaan verrattuna ja Suomessa poliisi ja järjestyksenvalvojat eivät harjoita tarpeetonta väkivaltaa epäiltyjä kohtaan.

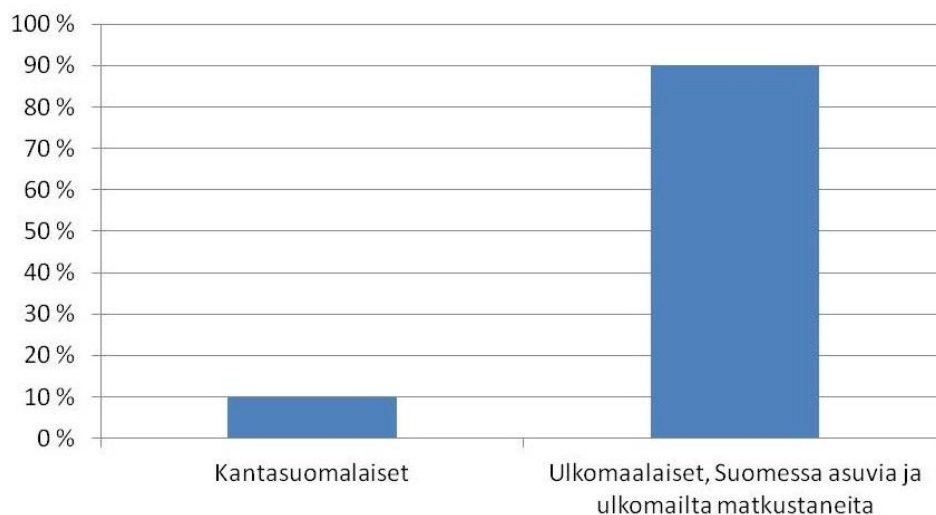
4.1.3 Taskuvarkaiden profiili

Poliisin mukaan ammattilaiset ovat pääsääntöisesti miehiä, tosin joissain porukoissa saattaa olla mukana naisia hämähäyksen vuoksi. Haastateltu järjestyksenvalvonta-alan esimies kertoo tapauksesta, jossa naista käytettiin varastetun tavaran ulosvientiin. Nainen ei liikkunut varkauden suorittaneiden miesten kanssa yhdessä ravintolan sisällä, vaan he näyttäytyivät erikseen. Varsinaisen varkauden suorittajat ovat yleensä miehiä, kertovat sekä rikoskomisario, järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimies että ravintola-alan esimies. Kaksi haastateltua järjestyksenvalvonta-alan edustajaa kertoivat haastattelussaan ammattimaisten taskuvarkaiden olevan iältään yleensä 25 vuotta tai yli jopa 60 ikävuoteen saakka ns. keskivertoian ollessa noin kolmenkymppien tienoilla.

Ammattitaskuvarkaajat toimivat yleensä ryhmissä ja vain vähemmistö heistä toimii yksin. Ryhmän tyypillinen koko on rikoskomisario Niskasén ja järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Toivolán mukaan 2-4 henkilöä. Porukka saattaa olla hajaantunut ravintolan sisällä. Haastateltujen mukaan ammattimaisia taskuvarkaita on vaikea erottaa ulkonäön perusteella, sillä he ovat siististi pukeutuneita ja pyrkivät välttämään huomiota käyttökseen. Vaatetus saattaa olla valtaväestön mukainen tai turistimainen ja heiltä saattaa löytyä esimerkiksi kameralaukku ja kartta. He ovat ravintolassa selvin päin ja tarkkailevat muita asiakkaita, joten tämän tyyppiseen käytökseen tulisi ravintolahenkilökunnan ja järjestyksenvalvojien kiinnittää huomiota, kertoo rikoskomisario Niskanen. Haastateltu ravintola-alan esimies kertoo tyypillisen tilanteen olevan esimerkiksi sellainen, että hyvää englantia puhuva siististi pukeutunut mies lähestyy uhriksi valittua naista, jolta varastetaan hämähäyksen aikana omaisuutta.

Haastateltu järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimies kertoo haastattelussaan esimerkin ammattimaisista taskuvarkaista, jotka otettiin kiinni hänen työkohteessaan. Ryhmä irakilaisia erittäin siististi pukeutuneita miehiä jäi kiinni, kun erään ryhmän jäsenen käsi jäi jumiin naisen käsilaukkuun. Heillä oli puvuntakit, kauluspaidat ja yleisesti ottaen kalliit vaatteet päällään. Varkautta suorittava henkilö ei saanut kättään ulos naisen käsilaukusta sujuvasti ja nainen huomasi tilanteen. Hänen lisäksi myös joitakin sivullisia oli nähnyt tilanteen, jotka pystyivät todistamaan miehen käden olleen naisen käsilaukun sisällä. Tästä oli apua, sillä haastateltu järjestyksenvalvoja kertoo suhtautuvansa varauksella asiakkaan tekemiin syytöksiin jotakin tiettyä henkilöä kohtaan ilman todistajia. Hän kertoo myös luoneensa hyviä suhteita joihinkin asiakkaisiin, joita hän saattaa joskus pyytää tarkkailemaan epäilyttäviä

henkilöitä. Järjestyksenvalvojalla itsellään on järjestyksenvalvojan kyltti rinnassa, joten hänen on vaikeampi suorittaa huomaamatonta tarkkailua.

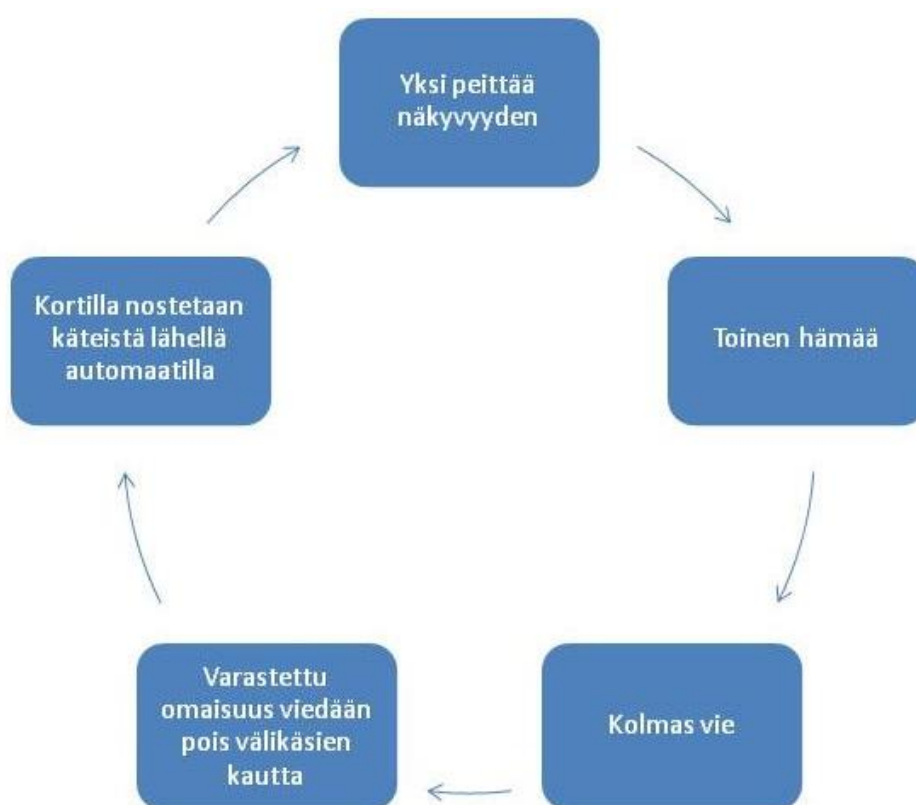
Kuva 3: Rikoskomisarion arvio kantasuomalaisten ja ulkomaalaisten osuuksista taskuvarkauksissa.

Yllä olevassa taulukossa esitetään rikoskomisarion arvio siitä, minkä suuruinen osa taskuvarkauksien tekijöistä on kantasuomalaisia ja ulkomaalaisia. Ulkomaalaisilla tarkoitetaan sekä Suomessa asuvia ulkomaalaisia, että ulkomailta matkustaneita. Ammattimaiset pin-koodin urkkijat tulevat rikoskomisarion Niskasén arvon mukaan ulkomailta. Hänen arvionsa mukaan noin 10 % taskuvarkaista on kantasuomalaisia, jotka toimivat yleensä tilanteen tullen ilman ennalta laadittua suunnitelmaa. Rikoskomisarion arvioi 90 % taskuvarkaista olevan ulkomaalaisia ja jokainen haastatelluista oli sitä mieltä, että taskuvarkaajat ovat pääosin ulkomaalaisia.

Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Teemu Toivola halusi painottaa, ettei puhu asenteellisesti tai syrjivästi. Tyypillinen taskuvaras on hänen mukaansa poikkeuksetta ulkomaalainen. Hän kertoo, ettei ole 19 vuoden järjestyksenvalvojauransa aikana ottanut kiinni tai ollut kiinniottotilanteessa, jossa suomalainen olisi ollut missään roolissa taskuvarkauden suorittamisessa. Rikoskomisarion mukaan taskuvarkaita tulee mm. Baltian maista, Itä-Euroopasta, Lähi-idästä ja Afrikasta. Haastatteluissa mainittuja maiden nimiä ammattimaisten taskuvarkaiden kotimaina ovat Romania, Bulgaria, Eesti, Latvia, Liettua, Puola, Venäjä, Irak ja Marokko.

4.1.4 Taskuvarkaiden toimintamalli

Rikoskomisario Jouni Niskanen ja yrittäjä Teemu Toivola kertovat ammattitaskuvarkaiden liikkuvan noin 2-4 hengen ryhmissä, joissa jokaisella jäsenellä on ennalta suunniteltu työnjako. Myös muiden haastateltavien mukaan ryhmässä toimivilla on työnjako varkauksien tekoon. Rikoskomisarion antamassa esimerkissä joku heistä suojaa toimintaa katseilta toisen kiinnittäessä uhrin huomion esimerkiksi tuuppauksen avulla. Kolmas henkilö vie anastetun omaisuuden välikäsien kautta pois. Varkaus pyritään yleensä suorittamaan ruuhkassa uhrin huomiokyvyn heikentämiseksi. Mikäli ”oikeaa” ruuhkaa ei ole, varkaat saattavat tehdä sellaisen esim. oviaukkoon varkauksen suorittamisen helpottamiseksi.

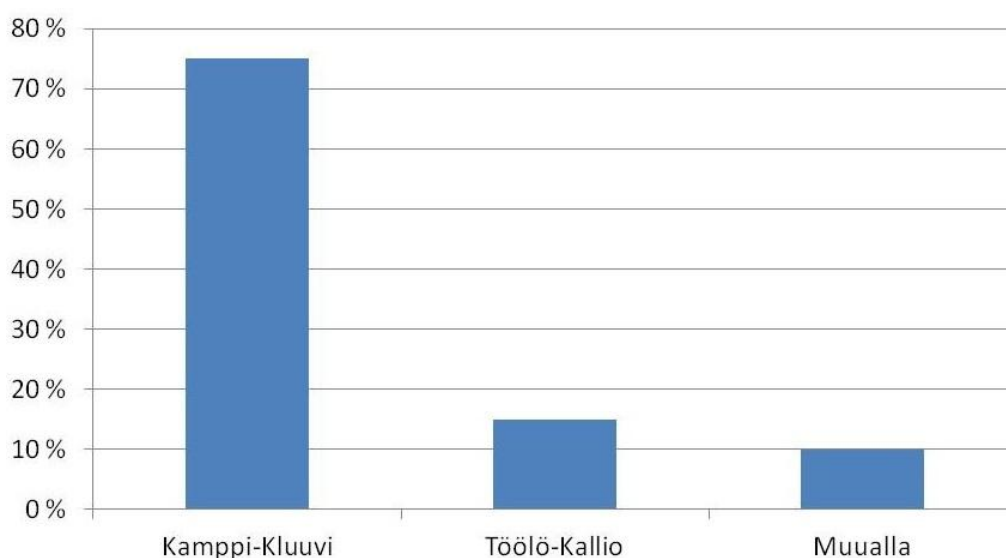

Kuva 4: Taskuvarkaiden toimintamalli.

Rikoskomisario Niskasén mukaan ravintoloissa pin-koodin urkinta tapahtuu yöaikaan yleensä, kun asiakas maksaa baaritiskillä. Tämän jälkeen lompakko maksukortteineen varastetaan. Varkaat menevät lähimmälle pankkiautomaatille nostamaan kaiken käteisen, minkä tilin nostorajat sallivat. Noston jälkeen maksukortti hylätään. Pankkiautomaatin kamerasta saadaan harvoin hyvää kuvaa ammattitaskuvarkaasta, sillä he osaavat yleensä peittää kameran.

Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Teemu Toivolan mukaan yleinen ajankohta pin-koodin urkinnalle ja maksukorttivarkaudelle on puolenyön aikoihin, jolloin varas saattaa saada nostettua tililtä kahden päivän edestä rahaa nostorajojen puitteissa. Toinen yleinen ajankohta varkauden toiminnalle hänen mukaansa on klo 03.30-04.00 aikoihin, jolloin yökerhot menevät kiinni ja purkautuvat ihmisistä. Vuodenajalla ei hänen mukaansa ole merkitystä, sillä taskuvarkauksia tapahtuu ympäri vuoden. Hän mainitsee kuitenkin, että ravintoloissa toimivien taskuvarkaiden suosimat paikat vaihtelevat vuodenaikojen mukaan. Rikoskomisario Jouni Niskasen mukaan taskuvarkaudet ravintoloissa painottuvat viikonloppuihin.

4.1.5 Taskuvarkaiden suosimien ravintoloiden ominaisuuksia

Kuva 5: Rikoskomisarian arvio taskuvarkauksista alueittain Helsingissä.

Rikoskomisario Niskanen kertoo ammattitaskuvarkaiden suosimille ravintoloille määräävän ominaisuuden olevan ruuhkaisuus. He toimivat Helsingin ydinkeskustan ravintoloissa, joissa on suuria asiakasmääriä ja ruuhkaa. Niille on ominaista myös suuri asiakasvaihtuvuus, mikä pienentää riskiä jäädä kiinni. Kampin ja Kluuvien alueiden ravintolat Helsingin ydinkeskustassa ovat taskuvarkaiden erityisessä suosiossa, kuten yllä olevasta kaaviosta näkyy.

Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Toivola luonnehtii taskuvarkalle otollista ravintolaa sellaiseksi, jossa on paljon ihmisiä ja taskuvarkaan kannalta mieluiten päihtyneitä. Hänen mukaansa tarkempaa ravintolaprofilointia ei pysty tekemään, sillä ravintolakohtaisten tilastojen valossa varkaat käyvät kaikissa eri ikäryhmien suosimissa ravintoloissa. Haastateltu ravintola-alan esimies toteaa kuitenkin, että tietynlainen asiakasryhmä saattaa vetää taskuvarkaita puoleensa. Samaa mieltä on haastateltu järjestyksenvalvonta-alan esimies, jonka mukaan keski-ikäisten suosimat ravintolat ovat saattavat olla parempia kohteita varkaille. Keski-ikäisillä saattaa olla enemmän rahaa ja he eivät välttämättä osaa olla yhtä

varuillaan kuin nuoret. Asiakasryhmä tulee ravintola-alan esimiehen mukaan ottaa huomioon myös taskuvarkaiden kohteena olevan tavaran päättelyssä. Hänen mukaansa nuorten suosimissa paikoissa saattaa todennäköisemmin olla varkauden kohteena älypuhelin ja vanhempien suosimissa paikoissa lompakko.

Näiden seikkojen lisäksi haastatteluissa nousi esiin myös muita tekijöitä, joita taskuvarkaatt saattavat pohtia valitessaan kohderavintolaa. Poistumisteiden määrä saattaa olla taskuvarkaiden mielessä ravintolaa valittaessa, kertovat järjestyksenvallonta-alan ja ravintola-alan esimiehet. Tämän lisäksi pimeys ja ahtaus vaikeuttavat henkilökunnan suorittamaa valvontaa ja tuovat varkaalle turvaa, sillä hämärässä ja ahtaassa ravintolassa pientä tönäisyä ei välttämättä pistetä merkille. Ravintolan kansainvälisyys saattaa myös helpottaa ihmisjoukkoon sulautumista, kertoo järjestyksenvallonta-alan esimies. Sen lisäksi hän kertoo taskuvarkaalle olevan parempi, jos ravintolaan ei ole sisäänpääsymaksua.

4.1.6 Taskuvarkauksien torjunta ravintoloissa tällä hetkellä

Rikoskomisario Jouni Niskasen mielestä ravintoloiden toiminta taskuvarkausilmiön ehkäisyssä on melko hyvällä tasolla. Tiedonvaihtoa suoritetaan poliisin, ravintolapäälliköiden ja järjestyksenvallontajien kanssa. Yleisellä tasolla tarkasteltaessa Niskasen mielestä myös valvontakamerat ovat melko hyvällä tasolla. Sen lisäksi oma-aloitteisia taskuvarkaiden kiinniottoja on alettu suorittamaan ravintoloissa aikaisempaa enemmän. Tämän lisäksi joissakin ravintoloissa on otettu käyttöön poliisin kanssa yhteistyössä tehdyt ilmoitusjulisteet, jotka varoittavat taskuvarkaista. Osa ravintoloista suhtautuu ilmoitusjulisteisiin varauksella negatiivisen leimautumisen pelossa, mutta rikoskomisario uskoo asiakkaiden arvostavan ravintolan vastuuntuntoa.

Myös haastateltu ravintola-alan esimies uskoo asiakkaiden arvostavan ravintolan avoimuutta taskuvarkauksien suhteen. Hän kertoo, että hänen työpaikkansa on ottanut avoimen kannan taskuvarkauksiin eivätkä he mene ns. ”ongelman taakse piiloon”. Mikäli asiakas joutuu taskuvarkauden uhriksi, annetaan hänelle toimintaohjeet ja mahdollisuus käyttää puhelinta maksukorttien sulkemista varten sen sijaan, että ongelma kiellettäisiin. Hänen mukaansa tapahtumaa ei tule vähätellä. Ravintola-alan esimies kertoo lisäksi poliisin läsnäolon ja tiedottamisen toimivan tällä hetkellä jonkin verran, mutta sitä tulisi olla enemmän. Ravintoloiden henkilökunta ei välttämättä kykene tunnistamaan henkilöitä, joita kannattaisi seurata. Hänen mukaansa epätietoisuutta ongelman kitkemiseen tähtäävästä toiminnasta on esiintynyt poliisin järjestämissä ohjausryhmissä, joihin on osallistunut alueen merkittävimpien ravintoloiden edustajia.

Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Toivolan mukaan ravintoloiden oma toiminta taskuvarkauksien kitkemisessä on huomattavasti paremmalla tasolla kuin 10-15 vuotta sitten, mutta tämä on johtuu ongelman kasvamisesta. Ravintoloiden tulee varoa pelottelemasta asiakasta, mutta kuitenkin ilmoittaa asiasta. Hänen mukaansa näkyvä aktiivisuus on lisääntynyt sekä ravintolahenkilökunnan että järjestyksenvalvojien toimesta. Potentiaalisen taskuvarkaan havaitseminen on hänen mukaansa helpottunut lehtikirjoitusten, koulutuksen ja omien kokemusten myötä. Hän muistuttaa kuitenkin ennakkoasenteiden varomista, jonka seurauksena tavallinen asiakas saattaisi saada huonoa palvelua. Hän mainitsee vielä kameravalvonnan määrän ja laadun kasvaneen.

Järjestyksenvalvonta-alan esimiesten mukaan ravintoloiden toiminnassa on vielä parannettavaa. Toisen haastatellun mukaan kamerajärjestelmien tulisi olla parempitasoisia sekä kameroiden pitäisi kuvata ruuhkapisteitä suoraan yläpuolelta, sillä viistosta kuvaavan kameran näkökenttä voidaan peittää helpommin. Toinen järjestyksenvalvonta-alan esimies kertoo tärkeimpänä ominaisuutena taskuvarkauksien kitkemiseen olevan ravintolan, järjestyksenvalvojien, asiakkaiden ja poliisin välinen yhteistyö. Hänen mukaansa ihmisten tietoisuus ongelmasta on parantunut ja sekä ravintolahenkilökunta että asiakkaat tulevat herkemmin kertomaan havaintojaan epäilyttävistä henkilöistä. Lisääntynyt ihmisten tietoisuus on hänen mukaansa seurausta sekä median että poliisin tiedottamisesta. Ongelmana hän mainitsee ravintoloiden henkilökunnan ja järjestyksenvalvojien vaihtuvuuden sekä tiedotuksen puutteen.

4.1.7 Ravintoloiden keinot ongelman torjunnassa tulevaisuudessa

Ravintoloilla olisi rikoskomisarion mielestä parannettavaa maksukorttien pin-koodin suojaamisen kanssa. Ratkaisu ongelmaan voisi olla esimerkiksi korkeareunaisempi maksulaite, joka antaisi asiakkaalle paremman suojan pin-koodin näppäilyyn. Tämän lisäksi baaritiskillä voisi olla taskuvarkaista varoittava ilmoitus sekä kehoitus suojata pin-koodi.

Järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimiehen mielestä ravintolan johto voisi olla mukana torjunnassa esimerkiksi tilasuunnittelun avulla. Edellä mainittujen lisäksi hänen mukaansa maksupäätteiden sijoittelulla ja baaritiskin paremman valaistuksen avulla urkinta vaikeutuisi ns. pimeiden kulmien poistuessa. Tämän lisäksi matalampi baaritiski helpottaisi asiakasta suojaamaan pin-koodinsa. Taskuvarkaita voitaisiin myös jahdata hänen mukaansa syöttien avulla, eli käyttämällä esimerkiksi käsilaukkua seurantalaitteen kanssa.

Henkilökunnan tulee rikoskomisario Niskasén mukaan olla valppaana ja kiinnittää huomiota epäilyttävään käytökseen. Toinen järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimiehistä mainitsee torjunnan keinona henkilökunnan kouluttamisen esim. poliisin tai turvallisuusalan asiantuntijan avustuksella. Ravintola-alan esimies kertoo perehdyttämisen olevan tärkeää

baarimikoille, ravintola-apulaisille ja siivoojille. Hänen mukaansa valvontaa suorittavien henkilöiden lisäys on paras tapa ehkäistä ongelmaa. Hän mainitsee isoimman roolin olevan järjestyksenvalvojilla, joiden tulisi valvoa ravintolan oven lisäksi sisätiloja.

Ravintola joutuu kuitenkin harkitsemaan tarkkaan ennen järjestyksenvalvonnan lisäämistä. Järjestyksenvalvonnan lisääminen on ravintola-alan esimiehen mukaan kallista eikä siitä välttämättä näe suoranaisia vaikutuksia. Myös järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Toivola kertoo, että mikäli taskuvarkaisiin kohdentuvaa järjestyksenvalvontaa halutaan lisätä, tulee lisätä järjestyksenvalvojien määrää. Järjestyksenvalvojien tehtävänä on pitää yllä järjestystä sekä turvallisuutta ja taskuvarkaiden valvonta on vain osa siitä. Hän mainitsee ravintoloiden halun lisätä järjestyksenvalvontaa nykyisestä olevan epätodennäköistä, sillä tiukentuva lainsäädäntö heikentää ravintolatoiminnan kannattavuutta entisestään.

Rikoskomisario Niskasen mukaan kunnolliset valvontakamerat helpottavat mahdollista tutkintaa ja näytön hankkimista. Taskuvarkauksien tutkintaa helpottaa, jos valvontakamerat kuvaavat ainakin baaritiskiä ja sisään - sekä ulostuloa. Poistuvien henkilöiden kuvaamisen avulla saataisiin epäiltyjen henkilöiden kuva sekä poistumisaika, jota voidaan verrata mahdollisen varkauden tapahtuma-aikaan. Järjestyksenvalvonta-alan kohde-esimies on myös sitä mieltä, että kunnollinen kameravalvonta olisi jossain määrin hyvä olla. Hänen mukaansa järjestelmien laatu kuitenkin vaihtelee ja henkilökunta on avaintekijä taskuvarkauksien torjunnassa. Kameravalvonta on ravintola-alan esimiehen mukaan työväline enemmän tutkijoille, kuin ravintolalle itselleen. Tämän vuoksi sen lisääminen on haastavaa ja hänen mukaansa erityistä huomiota tulee kiinnittää henkilökunnan perehdyttämiseen.

Rikoskomisario Niskanen kertoo, että ennaltaehkäisyn vuoksi poliisin tulee informoida ravintoloita mahdollisimman tarkasti. Ravintolassa tulisi olla henkilökunnan puolesta suoritettavaa valvontaa muutenkin kuin ovelta. Havaittaessa epäilyttäviä henkilöitä baarin sisällä ilman varmaa havaintoa tapahtuneesta rikoksesta, voidaan heihin kohdistaa niin sanottua ”tuijotusefektiä”, toteaa rikoskomisario. Käytännössä tämä tarkoittaa näkyvän tarkkailun kohdistamista epäilyttävään henkilöön niin, että tämä itsekin huomaa joutuneensa tarkkailun alle. Tällöin mahdollinen varas saattaa pelästyä ja todennäköisesti poistuu ravintolasta ilman, että sivulliset häiriintyisivät. Myös järjestyksenvalvonta-alan esimiehen mukaan järjestyksenvalvojan läsnäolo hankaloittaa taskuvarkaiden toimintaa erityisesti silloin, kun järjestyksenvalvoja antaa heidän ymmärtää olevansa heidän jäljillään. Näin varkaan toiminta ainakin hankaloituu, sillä hän joutuu vaihtamaan paikkaa. Ravintolan näkökulmasta tämä on positiivista, sillä sen asiakkaat saattavat ainakin sinä iltana säästyä kyseisen henkilön tekemiltä varkauksilta, kertoo rikoskomisario.

Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Teemu Toivolan mielestä pelkkä valvonnan lisääminen ei riitä. Tärkeä tekijä on myös yksilön vastuu omaisuudestaan. Ihmisten tulisi oppia pitämään huolta henkilökohtaisesta omaisuudestaan, oli kyseessä esimerkiksi lompakko, matkapuhelin tai kannettava tietokone. Hänen mukaansa ravintoloitsijan tehtävä on tiivistetysti sanoen myydä tuotettaan myyntikuntoisille asiakkaille ja järjestyksenvalvojien tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta. Taskuvarkaiden valvonta on vain osa sitä. Myös ravintola-alan esimies muistuttaa, etteivät ravintolat ole lainvalvoja, vaan suurin rooli ongelman ehkäisyssä on poliisilla.

4.1.8 Ravintoloiden ja poliisin yhteistyö taskuvarkauksien torjunnassa

Rikoskomisario Jouni Niskasen mukaan yhteistyö toimii ja sitä kehitetään koko ajan. Hän kokee ravintoloiden ja järjestyksenvalvojien haluavan kitkeä ongelman, josta aiheutuu isoja haittoja yksityisille henkilöille. Myös ravintola-alan esimies ja järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Teemu Toivola sekä toinen kohde-esimiehistä kokevat yhteistyön parantuneen. Toinen järjestyksenvalvontayrityksen kohde-esimiehistä kokee poliisin taskuvarkaisiin liittyvässä yhteistyössä näkyvän resurssipula.

Rikoskomisario Jouni Niskasen mukaan Suomessa poliisilla ei ole omaa taskuvarkaisiin erikoistunutta yksikköä, vaan taskuvarkaiden torjuntaa suorittaa mm. analyysiryhmä muiden tehtäviensä ohella. Helsingin poliisi on tilastoinut Helsingissä tapahtuvia taskuvarkauksia vuodesta 2010 lähtien. Niskasen käsityksen mukaan Helsingin poliisi on ainut taho Suomessa, joka seuraa tilannetta jatkuvasti ja informoi ravintoloita.

Sekä järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Toivola että ravintola-alan esimies toivovat, että poliisilta saataisiin enemmän kuvia epäilyistä henkilöistä. He toteavat kuitenkin ymmärtävänsä, mikäli tämä ei ole lainsäädännön puitteissa mahdollista. He keuhvat poliisilta saatavia ravintolakohtaisia taskuvarkauksilastoja, joista voidaan seurata omaa ja muiden ravintoloiden tilannetta. Molemmat pitävät poliisin järjestämiä työryhmiä ravintoloiden edustajille hyvänä asiana. Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä kertoo poliisin kertoneen ravintoloiden edustajille taskuvarkaiden toimintatavoista ja profiloinnista.

Toinen haastatelluista järjestyksenvalvonta-alan esimiehistä mainitsee tarpeen poliisin laatimalle ohjeistukselle siitä, kuinka toimitaan epäilyttävän henkilön kanssa. Tulisiko ottaa yhteyttä hätäkeskukseen vai johonkin erityiseen puhelinnumeroon? Hän kertoo itsellään olevan noin 7 eri poliisin puhelinnumeroa, joihin vastataan satunnaisesti. Ideaalitalanteessa ravintolan ja poliisin välillä olisi hänen mukaansa reaaliaikainen yhteydenottokanava, johon voisi olla yhteydessä reaaliaikaisesti taskuvarkaisiin liittyvissä asioissa. Hän ehdottaa, että mikäli tällaisen reaaliaikaisen päivystysnumeron järjestäminen ei resurssien vuoksi onnistu,

voisi poliisi jakaa ravintoloiden järjestyksenvalvojille eräänlaisen päivystysnumerolistan. Siitä tulisi ilmi, mihin numeroon voi minäkin päivänä ja ajankohtana soittaa, mikäli kohtaa epäilyttävän henkilön.

Sekä ravintola-alan esimies että järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä Toivola kokevat Suomen lainsäädännön tarvitsevan muutoksia. Ravintola-alan esimies toteaa, että kuvien levittäminen ja tiedottaminen epäilyistä rikosentekijöistä tulisi olla helpompaa. Järjestyksenvalvonta-alan yrittäjä puolestaan viittaa lain määrittelemiін rangaistuksiin ja pohtii, tulisiko rangaistuksia koventaa.

4.2 Kirjallisuuskatsauksen tulokset

Kirjallisuuskatsauksen tuloksissa esitellään rutiinotoimintojen teoria ja sen soveltaminen ravintoloiden taskuvarkauksiin. Tämän jälkeen käsitellään taskuvarkauksiin liittyviä aikakauslehtiartikkeleita ja Europol:in raportteja, joissa mainitaan taskuvarkaat. Kirjallisuuskatsauksen lopussa sovelletaan Kansallista rikosentorjuntaohjelmaa ravintoloiden taskuvarkauksien ehkäisyyn.

4.2.1 Rutiinotoimintojen teoria

Janne Kivivuori esittelee teoksessaan ”Rikollisuuden syyt” (2008, 325) rutiinotoimintojen teorian, joka käsittelee rikoksen tapahtumista. Teoria keskittyy rikosten tapahtumiseen eikä ota kantaa yksilöiden motiivien syntyyn tehdä rikoksia. Sen mukaan rikoksen tapahtumisen edellytyksenä on motivoitunut tekijä, sopiva uhri ja valvoton tila.

Rikos tapahtuu 3 osa-alueen kohdatessa

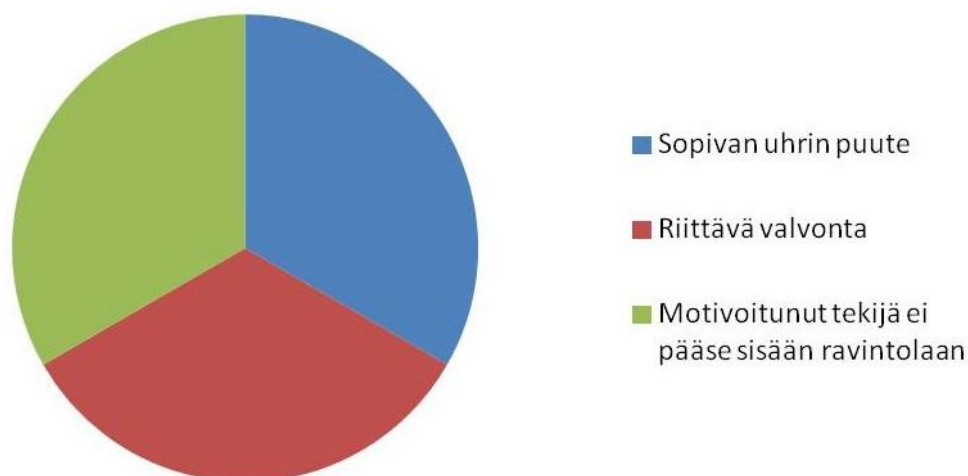
Kuva 6: Rutiinotoimintojen teoria (Janne Kivivuori 2008).

Kuten yllä oleva kuva kertoo, rikos tapahtuu motivoituneen tekijän, sopivan uhrin ja valvomattoman tilan kohdatessa (Kivivuori 2008, 325). Esimerkiksi ravintoloissa taskuvarkaus tapahtuu, kun paikalla on varkauteen motivoitunut henkilö. Hän huomaa sopivan uhrin, joka maksaa baaritiskillä maksukortilla peittämättä pin-koodiaan. Taskuvaras voi seurata pin-koodin näppäilyä huoletta, sillä hän ei havaitse valvontaa henkilökunnan tai asiakkaiden toimesta. Kun pin-koodi on saatu ylös, joko hän itse tai varkaudessa mukana oleva toinen henkilö varastaa baaritiskillä olleelta asiakkaalta maksukortin tämän huomaamatta. Tämän jälkeen varkaat poistuvat ravintolasta ja käyvät pankkiautomaatilla nostamassa mahdollisimman paljon käteistä uhrin tililtä.

Yllä kuvattu esimerkin mukainen rikos ei teorian mukaan tapahtuisi, mikäli jokin kolmesta esitellystä osa-alueesta olisi puuttunut. Mikäli taskuvarkaita ei olisi ravintolan sisällä, ei varkauksia tapahtuisi. Sopiva uhri on tässä tapauksessa kuka tahansa henkilö, joka ei osaa olla varuillaan. Hänellä on jotain, mikä motivoi varkaita toteuttamaan rikoksen. Tässä tapauksessa se on maksukortti ja pin-koodin avoin näyttäminen. Mikäli henkilö olisi suojannut pin-koodinsa, ei maksukorttia olisi voitu hyödyntää käteisen nostamisessa pankkiautomaatista. Esimerkin mukaista varkautta ei tapahtuisi asiakkaan pitäessä huolta omista tavaroistaan ja suojatessaan pin-koodinsa itse.

Kolmas tekijä on valvonnan puute. Valvotussa tilassa varas ei välttämättä uskalla toimia, tai hän saattaa jäädä kiinni. Ravintolahenkilökunta voisi puuttua asiakkaan pin-koodin näppäilyyn huomattessaan sen olevan liian avonaista. He myös saattaisivat havaita pin-koodin urkkijan seurattessaan baaritiskin luona olevia ihmisiä. Tämän lisäksi toiset asiakkaat saattavat havaita epäilyttävän henkilön ja ilmoittaa tästä henkilökunnalle. Järjestyksenvalvojan suorittama valvonta baaritiskin luona saattaisi estää varasta, tai jopa johtaa tämän kiinnijäämiseen. Järjestyksenvalvojan läsnäolo voi tehdä riskin varkaalle liian suureksi, tai valvonnan seurauksena havaittu urkinta johtaisi epäilyttävän henkilön paljastumiseen.

Ravintolassa ei tapahdu taskuvarkautta, jos jokin näistä toteutuu:

Kuva 7: Teorian sovellus.

Rikoksentorjunnan keinoja (Kivivuori 2008, 329-336), joita ravintola voi itse harjoittaa ehkäistäkseen taskuvarkauksia, ovat:

- Kulunvalvonta
- Virallinen valvonta
- Epäviralliset kontrolliammatit
- Luonnollinen valvonta
- Rikosylykkeiden poistaminen

Kulunvalvonnalla tarkoitetaan tässä yhteydessä ravintolan järjestyksenvalvojien ovella suorittamaa kulunvalvontaa. Ovella järjestyksenvalvojat tekevät päätöksen sisään pyrkivien henkilöiden asiakkuudesta tai heidän käännättämisestään. Virallisella valvonnalla tarkoitetaan ravintolan järjestyksenvalvojien suorittamaa valvontaa sekä ovella että ravintolan sisällä. Epävirallisilla kontrolliammateilla tarkoitetaan esimerkiksi baarimikkoja, joiden työtehtävien päätarkoitus ei ole valvonta. He voivat kuitenkin tehostaa ravintolassa suoritettavaa valvontaa omalla osallistumisellaan valvonnan suorittamiseen.

Luonnollisella valvonnalla tarkoitetaan ravintola-asiakkaiden itse tekemiä havaintoja epäilyttävistä henkilöistä. Ravintola voi esimerkiksi laittaa narikan luokse julisteen, jossa kehoitetaan asiakasta kääntymään henkilökunnan puoleen havaitessaan epäilyttävää käytöstä. Rikosylykkeiden poistaminen tarkoittaa tässä tapauksessa esimerkiksi suojaattomien maksupäätteiden vaihtamista korkeareunaisiin malleihin.

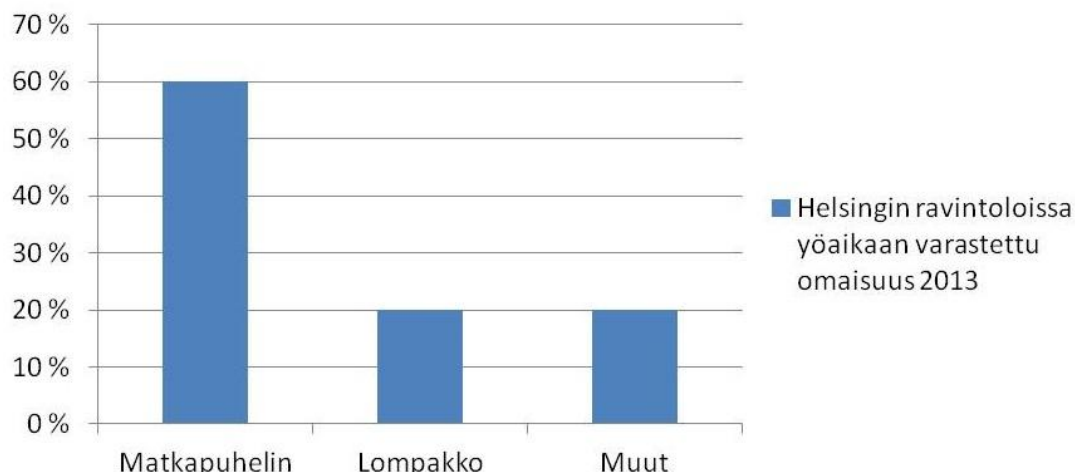
4.2.2 Aikakausilehtiartikkelit

Helsingissä tapahtuvista taskuvarkauksista löytyy runsaasti aikakausilehtiartikkeleita, joista osa käsittelee erityisesti baareissa tapahtuvia taskuvarkauksia. Aikakausilehtiartikkeleita tarkasteltiin Helsingin Sanomista, Uudesta Suomesta, Metrosta ja Iltalehdestä. Monissa artikkeleissa oli samoja tietoja, jonka vuoksi raporttiin otettiin tarkasteltavaksi ne artikkelit, joista saa kattavimman määrän tietoa.

Kai Sinervo toteaa Helsingin Sanomissa 29.8.2012 taskuvarkauksien lisääntyneen Helsingin baareissa selvästi. Hänen mukaansa varkaat ovat toimineet etenkin yöaikaan Helsingin keskustan ravintoloissa. Sinervo kertoo artikkelissaan poliisin antamia tietoja varkaiden toimintamalleista, joihin kuuluu uhrin maksukortin pin-koodin urkkiminen maksutapahtuman yhteydessä ja tämän jälkeen lompakon varastaminen tungoksessa tai kiinnittämällä uhrin huomio muualle. Mikäli huomaa joutuneensa varkauden uhriksi, tulee sulkea maksukortit mahdollisimman nopeasti ja ilmoittaa tapauksesta poliisille. Toisessa Helsingin Sanomien artikkelissa todetaan taskuvarkauksien takana olevan pääsääntöisesti ulkomaalaiset ammattimaiset rikolliset (HS 2012).

Metro-lehdessä kerrotaan 15.10.2012 tapauksesta, jossa mieheltä oli varastettu eräässä Helsingin ydinkeskustan baarissa lompakko (Manninen 2012). Mies oli ostanut baaritiskillä kaksi olutta ja maksanut pankkikortilla. Hän oli jutellut kavereidensa kanssa ja poistunut baarista. Ovella mies oli kokeillut puvuntakkinsa povitaskua ja havainnut lompakkonsa ja käyntikorttikotelonsa puuttuvan. Hän oli kertomansa mukaan kuolettanut kortin heti, mutta tililtä oli ehditty jo nostaa 2260 euroa. Baarissa oli hänen mukaansa ollut tungosta eikä hän ollut huomannut kenenkään kättä povitaskullaan. Miehen mukaan hän oli suojannut toisella kädellään pin-koodiaan, mutta se ei ollut riittänyt.

Iltalehti käsittelee 18.2.2014 artikkelissaan ”kymmenien juhlijoiden ilta pilalla joka viikonloppu” Helsingin keskustan ravintoloissa yöaikaan tapahtuvia taskuvarkauksia (Halonen 2014). Artikkelia varten haastateltu rikoskomisario Jouni Niskanen Helsingin poliisista kertoo vuonna 2013 Helsingin ravintoloissa yöaikaan tapahtuneiden taskuvarkauksien kohdistuneen useasti matkapuhelimeen. Vuonna 2013 yöaikaan Helsingin ravintoloissa varastetusta omaisuudesta 60 % oli matkapuhelimia, 20 % lompakoita ja loput sekalaista omaisuutta, kuten esimerkiksi käsilaukkuja tai passeja.

Kuva 8: Helsingin ravintoloissa yöaikaan varastettu omaisuus vuonna 2013.

Halonen kirjoittaa Iltalehden artikkelissa noin kolmasosan Helsingissä tapahtuneista taskuvarkauksista tapahtuneen yöaikaan ravintolassa. Haastatellun rikoskomisario Niskasen mukaan 90 % tapauksista sijoittuu viikonlopuille. Artikkelin mukaan kolme neljäsosaa Helsingin ravintolastaskuvarkauksista tapahtuu ydinkeskustassa Kamppi-Kluuvi-akselilla. Rikoskomisario Niskanen kertoo artikkelissa selvästi suurimman osan tapauksista jäävän selvittämättä. Rikos tapahtuu uhrin huomaamatta ja siitä tehdään ilmoitus jälkikäteen.

Niskasen mukaan noin 85 % tapauksista on sellaisia, ettei tekijän tuntomerkeistä oli mitään tietoa (Halonen 2014). Kolme neljästä uhrista on naisia, sillä rikoskomisarion mukaan tekijöiden ollessa usein miehiä, on naisia helpompi lähestyä ja he eivät välttämättä ota tekijää kiinni tämän aikeiden paljastuessa. Rikoskomisario Niskanen toteaa artikkelin lopussa poliisin ottavan rikosten kirjaamisen lisäksi selvää, mistä ne tulevat ja keskittävän aktiivisille paikoille poliisitoimintaa.

Uuden Suomen artikkelissa kerrotaan poliisin antamia ohjeita taskuvarkauksilta suojautumiseen (Paalasmaa 2011). Ihmisten tulisi pitää lompakot ja matkapuhelimet sellaisissa paikoissa, etteivät ne näy päällepäin. Lompakkoa ei tule säilyttää takataskussa. Käsilaukusta tulee pitää koko ajan huolta eikä sitä tule jättää esim. ravintolan pöytään edes hetkeksi. Ihmisten ei tulisi liikkua humalassa kaupungilla eikä jäädä keskustelemaan pitempään vähänkään epäilyttävien suomen kieltä taitamattomien henkilöiden kanssa. Mikäli joutuu kuitenkin rikoksen uhriksi, tulee pankki- tai luottokortti sulkea nopeasti ja ilmoittaa puhelinoperaattorille matkapuhelimen anastuksesta. Rikoksesta tulee tehdä ilmoitus poliisille.

4.2.3 Europolin raportit

Euroopan poliisivirasto (Europol) käsittelee muiden teemojen ohella taskuvarkauksia vuoden 2004 Euroopan Unionin järjestäytyntä rikollisuutta käsittelevässä raportissaan (2004 European Union Organised Crime Report). Järjestäytynyt rikollisuus on ollut raportin mukaan siirtymässä vuonna 2004 kohti ns. pikkurikosten eri alueita, joita ovat mm. taskuvarkaudet, myymälävarkaudet, murrot ja hämäyksen avulla suoritettavat varkaudet, jotka kohdistuvat yksilöihin ja usein turisteihin. Raportin mukaan Itä-Euroopasta kotoisin olevat järjestäytyneen rikollisuuden jäsenet toimivat pienissä ryhmissä, jotka liikkuvat jouhevasti eivätkä pysy pitkään samassa kohteessa. Tämä kehitys on raportin mukaan samansuuntainen kuin trendi, jonka mukaan järjestäytynyt rikollisuus toimii rikollisuuden alueilla, joissa on korkean tuoton ominaisuus pienen kiinnijäämisuhan kanssa. (Europol 2004, 7.)

Vuoden 2004 raportissa käsitellään eri järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä, joista yhden yhteydessä mainitaan erikseen taskuvarkaudet. Kyseessä ovat romanialaiset järjestäytyneen rikollisuuden ryhmät, joiden todetaan erikoistuneen ihmiskauppaan, asiakirjojen väärentämiseen, kiristykseen, luottokorttipetoksiin ja omaisuusrikoksiin. Ryhmillä on myös oma osuutensa huumekaupassa. Vuodelta 2004 oleva raportti toteaa romanialaisten ryhmien tekemien omaisuusrikosten, kuten taskuvarkauksien ja hämäykseen perustuvien varkauksien, määrän olevan kasvussa. Romanialaisten rikollisryhmien todetaan olevan erittäin liikkuvia ja usein pienissä ryhmissä toimivat rikolliset eivät viivy pitkään samassa paikassa. Raportin mukaan pienet ryhmät ovat usein osa suurempaa organisaatiota, jonka johto on jakanut tarkat tehtävät jäsenilleen. (Europol 2004, 9-10.)

Europolin vuoden 2012 vuosikatsauksessa (Europol Review 2012) käsitellään mm. liikkuvia järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä (mobile organised crime groups). Nämä ryhmät muodostavat katsauksen mukaan uhan koko Euroopan Unionin alueella. Ryhmät matkustavat sujuvasti eri paikkoihin ja ovat tunnettuja liittymisestään omaisuusrikoksiin. Heidän mainitaan tekevän esimerkiksi murtoja, autovarkauksia ja taskuvarkauksia. Europol on kohdistanut voimavarojaan liikkuvia järjestäytyneen rikollisuuden ryhmiä vastaan hankaloittaakseen näiden toimintaa. Se on koordinoitunut viranomaisten tapaamisia, tukenut tutkintoja, antanut analyttistä tukea sekä suorittanut operaatioita. (Europol 2012, 56-57.)

4.2.4 Kansallinen rikosentorjuntaohjelma

Rikosentorjuntaneuvosto on asiantuntijaelin, joka toimii oikeusministeriön yhteydessä ja suunnittelee sekä toteuttaa toimia rikollisuuden ehkäisemiseksi, rikoksista aiheutuvien haittojen vähentämiseksi ja turvallisuuden parantamiseksi. Rikosentorjuntaneuvoston yhtenä tehtävänä on tiedottaa rikosentorjunnan mahdollisuuksista, menetelmistä ja suositeltavista

käytännöistä. Neuvosto on laatinut Kansallisen rikosentorjuntaohjelman, jonka tarkoituksena on saada osallistumaan rikosentorjuntaan valtiovallan ohella esimerkiksi elinkeinoelämä. (Rikosentorjuntaneuvosto 2013.)

Kansallinen rikosentorjuntaohjelma (Oikeusministeriö 1998) käsittelee muiden tekijöiden lisäksi elinkeinoelämän osuutta rikosentorjunnassa. Ravintoloissa tapahtuvien taskuvarkauksien osalta rikosentorjuntaohjelmasta löytyy joitakin hyödyllisiä periaatteita. Yrityksessä, tässä tapauksessa ravintolassa, turvallisuusajattelun tulisi olla koko henkilökunnan asia (Oikeusministeriö 1998, 28). Henkilökunnan tulisi olla perehdytetty turvallisuuteen liittyviin tilanteisiin. Taskuvarkauksien osalta henkilökunta tulisi olla perehdytetty ainakin tunnistamaan epäilyttävää käytöstä ja kehottamaan asiakasta suojaamaan pin-koodinsa.

Paikallisen elinkeinoelämän ja viranomaisen yhteistyötä tulisi lisätä rikosentorjuntaohjelman mukaan (Oikeusministeriö 1998, 28). Ravintoloiden taskuvarkauksien tapauksessa tämä tarkoittaa ravintoloitsijoiden, järjestyksenvalvontayritysten ja poliisin välisen yhteistyön lisäämistä. Tästä suurin vastuu lienee poliisilla, jonka tiedottamista esimerkiksi haastateltu ravintola-alan esimies pitää tärkeänä. Voidaan myös pohtia yhteistyön lisäämistä muiden alan toimijoiden kanssa, jolloin torjunnan keinoista ja näkemyksistä voitaisiin keskustella yhdessä.

Rikosentorjuntaohjelma kertoo jokaisen palveluammattissa toimivan olevan mahdollinen rikosentorjuja (Oikeusministeriö 1998). Yhtenä esimerkkinä ohjelmassa mainitaan ravintolan tarjoilija, joka ei hoida vain tehtävänimikkeensä mukaista työtä, vaan osallistuu omalta osaltaan ympäristön valvontaan. Tämän voidaan sanoa pitävän paikkansa, sillä esimerkiksi useampi haastatelluista totesi henkilökunnan olevan tärkeä tekijä taskuvarkaiden torjunnassa. Ravintolassa tämä tarkoittaa järjestyksenvalvojan lisäksi ravintolahenkilökuntaa baarimikosta ravintola-apulaiseen.

4.3 Elektronisen tiedonhaun tulokset

Elektronisen tiedonhaun tuloksissa käsitellään korttiturvallisuutta, poliisin suorittamia toimenpiteitä, romanialaisten rikollisuutta Suomessa, British Transport Police:n tilastoa taskuvarkauksista sekä tutkimusta pin-koodin peittämisestä.

4.3.1 Korttiturvallisuus

Korttiturvallisuus.fi - sivuston mukaan ihmisten tulisi suojata pin-koodinsa myös maksaessaan öiseen aikaan ravintolassa ja baaritiskillä. Koodin voi suojata esimerkiksi peittämällä maksupäätteen näppäimistö toisella kädellä. Vastuu varastetun maksukortin

maksutapahtumista päättyy, kun pankin ilmoittama sulkupalvelu on vastaanottanut kortin sulkupyynnön. Kortin väärinkäytöksestä ja varkaudesta tulee aina tehdä rikosilmoitus viipymättä. Rikosilmoitus tulee tehdä, jotta poliisi voi tutkia tapausta ja saada mahdollisesti tekijät kiinni. Pankki saattaa myös tarvita kopion rikosilmoituksesta selvittääkseen maksuvastuuta. (Korttiturvallisuus.fi 2014.)

4.3.2 Poliisin seuraamien henkilöiden kansalaisuus

Yle Uutiset kertoo 6.9.2013 taskuvarkauksien määrän vähentyneen kesällä 2013 Helsingissä. Yle Uutisten esittämien lukujen mukaan Helsingissä ilmoitettiin heinä-elokuussa 2013 yhteensä 1450 taskuvarkautta, kun vuonna 2012 vastaavan ajan luku oli 1850. Poliisi on pyytänyt hotelleja raportoimaan päivittäin henkilöistä, jotka ovat tulleet tietyistä Itä-Euroopan maista. Nämä maat ovat Romania, Puola, Bulgaria, Liettua ja Serbia. Artikkelissa rikosyli komisario Juha Laaksonen Helsingin poliisista kertoo ulkomaisten ryhmien olevan asialla pääosassa taskuvarkauksia. Hänen mukaansa yksittäinen tekijä tai porukka tekee kymmenittäin taskuvarkauksia viikon tai kahden viikon aikana. Laaksonen kertoo käytännön tarkoituksena olevan poliisin työn helpottaminen ja tulosten puhuvan tässä tapauksessa puolestaan.

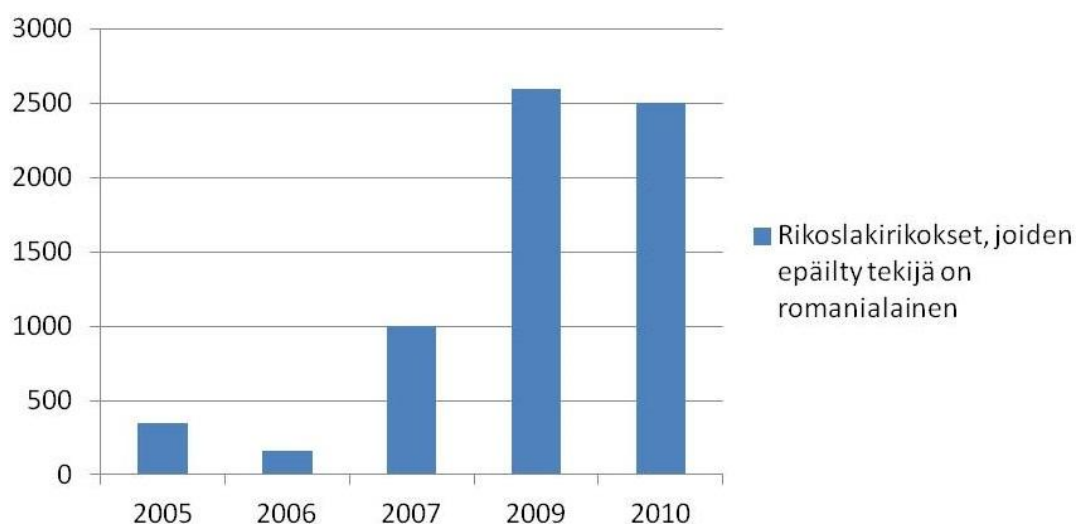
4.3.3 Poliisin kohdistama operaatio ulkomailta tuleviin rikollisiin

Poliisin Internet-sivusto kertoo 15.9.2010 viranomaisten operaatiosta, jossa otettiin kiinni 200 ulkomailta tullutta rikollista. Operaatio keskittyi ulkomailta tulevien omaisuusrikoksia suorittavien rikollisten torjuntaan. Operaation toiminta oli keskitetty pääasiassa Helsingin satamien kautta tuleviin rikollisiin ja rikollisryhmiin ja lisäksi valvottiin myös muuta kautta tapahtuvaa liikennettä. Viranomaiset profiloivat mahdolliset rikoksentekijät ja rikostaustan omaavat henkilöt pyrittiin edellytysten täytyessä käännettämään takaisin jo satamassa. Maahan saapuvien rikollisten osalta suoritettiin tapauskohtaisesti määriteltä tarkkailua.

Operaation taustalla kerrotaan olevan 2000-luvulla kasvanut ulkomaalaisten rikoksentekijöiden määrän kasvu Suomessa. Rajatarkastukset vähenivät Baltian-maiden liittyttyä Schengen-alueeseen vuonna 2007, jonka jälkeen erityisesti Suomenlahden yli matkustavien rikoksentekijöiden tekemien rikosten määrä kasvoi. Poliisin mukaan rikollisryhmiä tulee Baltian maiden lisäksi Puolasta ja Romaniasta. (Poliisi 2010).

4.3.4 Romanianlaisten rikollisuus Suomessa

Poliisin mukaan (2011) romanialaisten harjoittama rikollisuus Suomessa on lisääntynyt paljon vuodesta 2007 lähtien, jolloin Romania liittyi Euroopan Unioniin. Vuodesta 2007 vuoteen 2011 romanialaiset olivat nousseet kolmanneksi suurimmaksi kansanryhmäksi ulkomaalaisten tekemiksi epäillyissä rikoslakirikoksissa Suomessa. Romanialaisia edellä tilastoissa olivat virolaiset ja venäläiset. Ennen Romanian EU-jäsenyyttä rikoslakirikoksista epäiltiin romanialaisia vuosittain noin 250-350:ntä. Vuonna 2006 määrä laski 160:een. Ensimmäisenä EU-vuotenaan 2007 romanialaisten epäiltyjen määrä kasvoi 1000:een ja vuonna 2009 kirjattuja romanialaisten tekemiä rikoslakirikoksia oli yli 2600. Vuonna 2010 määrä oli noin 2500. (Poliisi 2011.)

Kuva 9: Romanianlaisten tekemiksi epäillyt rikoslakirikokset (Poliisi 2011).

Vuonna 2010 romanialaisten tekemiksi epäillyistä rikoslakirikoksista noin 2250 oli omaisuusrikoksia ja suurimmassa osassa olivat erilaiset varkauudet. Törkeiden varkauksien määrä kasvoi 37 % vuodesta 2009. Omaisuusrikosten lisäksi kirjattiin pahoinpitelyjä, huumausainerikoksia, seksuaalirikoksia ja liikenne rikoksia. Vuonna 2011 poliisi arveli romanialaisten rikollisuuden Suomessa olevan kausiluonteista painottuen kevään ja alkusyksyn välisille kuukausille. Epäillyistä noin viidesosa oli tuolloin naisia, mutta lievemmissä omaisuusrikoksissa heidän osuutensa oli suurempi. Esimerkiksi myymälävarkauksissa kolmasosa epäillyistä romanialaisista oli naisia. (Poliisi 2011.)

Romanialaisen järjestäytyneen rikollisuuden toimijoina ovat romaniklaanit ja muut romanialaisten muodostamat ryhmät, jotka ovat tiiviitä ryhmiä ja niiden sisällä on tiukka hierarkia. Klaanipäälliköillä on laaja vaikutusvalta. Ryhmittymät käyttävät muiden romanialaisten köyhyyttä ja hädänalaisuutta hyväkseen esimerkiksi lainaamalla rahaa, jotta perheet voivat lähettää jäseniään ulkomaille tuottamaan rahaa. Velan avulla kontrolloidaan

sekä ulkomailla olevaa, että tämän perhettä Romaniassa. Poliisilla ei ole tarkkaa tietoa, kuinka moni romanikerjäläinen toimii itsenäisesti ja kuinka moni toimii jonkin organisaation puolesta. Romanialaisten tekemä omaisuusrikollisuus on pääasiassa ennalta suunniteltua ja organisoitua toimintaa. (Poliisi 2011.)

4.3.5 British Transport Police:n tilasto Lontoon metron taskuvarkauksista

British Transport Police (BTP) tilastoi Lontoon metrossa tapahtuvia taskuvarkauksia. Tilaston mukaan ajanjaksolla 1.11.2012 - 31.10.2013 kiinni jääneistä taskuvarkaista 52 % oli romanialaisia (BTP 2013). Valtaosa taskuvarkauksista jäi selvittämättömäksi eikä kaikkia tekijöiden kansalaisuuksia ole selvillä, mutta kiinnijääneistä yli puolet oli saman maan kansalaisia. Tästä voidaan päätellä romanialaisten olevan merkittävä ryhmä taskuvarkauksien suorittamisessa.

4.3.6 IPSO:n tutkimus pin-koodin peittämisestä

Irish Payment Service Organisation (IPSO) on teettänyt tutkimuksen, jonka mukaan vain 28 % maksukortin käyttäjistä suojaa pin-koodinsa käyttäessään pankkiautomaattia (IPSO 2013). Tutkimuksessa tarkasteltiin 260 pankkiautomaatin käyttäjää, joista 156 oli miehiä ja 104 naisia. Tosin sanoen 72 % ei suojaa pin-koodiansa sen näppäilyä aikana. Ravintolassa ei yleensä ole pankkiautomaattia, mutta pin-koodi joudutaan näppäilemään esimerkiksi baaritiskillä juomatilausten yhteydessä. Tutkimuksen tulos osoittaa, ettei moni asiakas peitä pin-koodiaan.

4.4 Havainnoinnin tulokset

Havainnointia suoritettiin 4 iltaa helsinkiläisessä yökerhossa. Arki-iltoina ei tullut ilmoituksia taskuvarkauksista. Perjantai-iltana ilmoitettiin kadonneeksi yksi iPhone-puhelin. Etsintäyrityksistä huolimatta puhelinta ei löytenyt, joten voidaan olettaa sen olevan varastettu. Varkauden uhrina oli naishenkilö, joka oli jättänyt laukkunsa ja puhelimensa miesystävänsä vahdittavaksi. Mahdollisesta varkaasta ei ollut havaintoja. Sekä nainen että mies jouduttiin poistamaan ravintolasta häiritsevän käyttäytymisen vuoksi ja erityisesti nainen oli järkyttynyt puhelimensa menettämisestä. Lauantai-iltana tuli ilmoitus varastetusta rannekellosta, joka oli viety mieshenkilöltä suoraan ranteesta. Tekijästä ei ollut tietoa, sillä tapahtumahetkellä kyseisessä paikassa oli kova ruuhka ja varkaus oli tapahtunut uhrin mukaan erittäin nopeasti. Muita varkausilmoituksia ei tullut kyseisen illan aikana.

Viikonpäivä	Ilmoitettuja varkauksia yhteensä	Uhrin sukupuoli	Varastettu omaisuus	Havainto tekijästä
Keskiviikko	-	-	-	-
Torstai	-	-	-	-
Perjantai	1	Nainen	iPhone	Ei
Lauantai	1	Mies	Rannekello	Ei

Kuva 10: Havainnoinnin tulokset.

Havainnointiajan lyhyden vuoksi (4 iltaa) ei saatu pitkän aikavälin tietoja, mutta tässä ajassa saadut havainnot tukevat muita tiedonsaannin tuloksia. Ensinnäkin ilmoitetut varkaudet tapahtuivat viikonloppuna arki-iltojen välttyessä tapauksilta. Toiseksi, iPhone-puhelimen varkaus tukee jo aiemmin esitettyä tietoa, jonka mukaan älypuhelimet ovat varkaiden mieleen. Havainnointi tukee myös käsitystä varkauden uhriksi joutuneen järkytyksestä. Rannekellon varkaus tapahtui ruuhkan edesauttamana ja vaikka tässä tapauksessa uhri oli ehtinyt havaita varkauden sen suorittamishetkellä, ei tekijästä saatu havaintoja.

Opinnäytetyön tekijä teki huhtikuun 2014 aikana havainnon epäilyttävistä henkilöistä työskennellessään eräässä Helsingin ydinkeskustassa sijaitsevassa ravintolassa. Ryhmä, jossa oli kaksi miestä ja yksi nainen, tuli ravintolaan sisään esittäen Romanian henkilöllisyystodistuksen. He eivät halunneet jättää takkejaan narikkaan, vaan menivät istumaan pöytään takkiensa kanssa. Päällään heillä oli siistit vaatteet. Kaksi heistä jäi pöytään istumaan juomansa kanssa, kun toinen miehistä lähti kiertämään ravintolan ympäri vaikuttaen tarkistavansa paikan. Yksi järjestyksenvalvoja seurasi häntä koko ajan toisen järjestyksenvalvojan ollessa seurueen pöydän lähetyvillä näkyvästi läsnä, kuitenkin heidän olemiseensa mitenkään puuttumatta.

Kun mies tuli takaisin pöytään, seurue alkoi juttelemään ja vilkuilemaan ympärilleen. Hetken päästä kukin alkoi vilkuilemaan lähetyvillä olevaa järjestyksenvalvojaa. He alkoivat juomaan juomaansa nopeammalla tahdilla loppuun ja poistuivat nopeasti. Samaan aikaan ravintolaan oli pyrkinyt sisään toinen saman suuruinen seurue, jolla oli myös Romanian henkilöllisyystodistukset. Seurueen jäsen oli jouduttu käännättämään tunnistamattoman kuvan vuoksi.

Tässä tapauksessa ei ole varmuutta siitä, oliko kyseessä varkaat vai tavalliset asiakkaat. Heidän ei nähty yrittävän varastaa mitään eivätkä järjestyksenvalvojat antaneet siihen mahdollisuutta. On kuitenkin epäilyttävää, että huomattavasti ravintolassa suoritettavan valvonnan kyseiset henkilöt poistuivat nopeasti. Yleensä tavallisia asiakkaita seurattessa

samalla tavalla ilman heidän toimiinsa tai illanviettoonsa vaikuttamista, eivät seurattavat henkilöt poistu ravintolasta.

5 Johtopäätökset

Tässä luvussa esitellään johtopäätökset, jotka on jaettu kahteen osaan: ravintoloitsijan ja järjestyksenvalvojien näkökulmiin. Näkökulmissa on osittain samoja tietoja, mutta ne ovat mainittu molemmissa niiden tärkeyden vuoksi. Koulutus on esitelty molemmissa samantyyllisesti, sillä koko henkilökunnan tulee olla tietoinen taskuvarkaisiin liittyvistä tekijöistä ja koulutus voi olla sekä ravintola- että järjestyksenvalvontahenkilöstölle sama. Molemmissa johtopäätöksissä on perustietojen lisäksi mainittu erikseen kyseisen näkökulman kannalta oleelliset asiat.

5.1 Taskuvarkaiden torjunta ravintoloitsijan näkökulmasta

Aluksi käsitellään taskuvarkaiden torjuntaa ravintoloitsijan ja ravintolahenkilökunnan näkökulmasta. Merkittävimpänä tekijänä pidetään henkilökunnan perehdytystä ja muita tekijöitä ovat esimerkiksi yhteistyö järjestyksenvalvojien kanssa, tiedottaminen ja maksupäätteet. Tarkasteltavana aihealueena on nimenomaan taskuvarkauksien torjunta eikä kantaa oteta esimerkiksi ravintolan muuhun turvallisuustoimintaan.

5.1.1 Henkilökunnan koulutus ja ohjeistus

Tulosten valossa voidaan todeta ravintolan henkilökunnalla olevan merkittävä rooli taskuvarkauksien ehkäisyssä ja ravintolassa suoritettavasta valvonnasta. Tämä koskee järjestyksenvalvojien lisäksi kaikkia ravintolassa työskenteleviä: baarimikkoja, ravintola-apulaisia, siivoojia jne. Jokaisen henkilökunnan jäsenen tulee olla perehdytetty ja tietoinen vastuustaan ravintolassa suoritettavasta valvonnasta. Henkilökunnan ohjeistusta ja koulutusta järjestettäessä on hyvä käydä samat asiat läpi sekä ravintolahenkilökunnan että järjestyksenvalvojien kanssa. Koulutuksen pohjana voidaan käyttää kohdassa 5.2.1 esiteltyä koulutusta.

Anniskelua suorittavan ravintolahenkilökunnan tulee kehottaa aina asiakkaita suojaamaan pin-koodinsa maksutapahtuman yhteydessä. Asiakkaan näppäillessä pin-koodiaan voi baarimikko esimerkiksi vilkaista ympärilleen huomatakseen, yrittääkö joku urkkia pin-koodia. Tämän lisäksi tulee olla valppaana ja kiinnittää huomiota erikoiseen käytökseen. Esimerkiksi havaitessaan henkilön, joka tarkkailee muita erityisesti baaritiskin läheisyydessä, on hyvä kutsua paikalle järjestyksenvalvoja seuraamaan tilannetta. Ravintolahenkilökunnan on hyvä tietää, että taskuvaras on todennäköisesti ulkomaalainen, iältään noin 25-60 -vuotias mies.

Hän saattaa olla siististi pukeutunut ja mahdollisesti kotoisin Itä-Euroopasta tai muualta ulkomailta. Lisäksi järjestyksenvalvojia tulee tiedottaa kaikista muista epäilyttävien oloisista henkilöistä ravintolassa, esimerkiksi tanssilattian reunalla selvin päin oleskelevista henkilöistä. Järjestyksenvalvojille voidaan ilmoittaa henkilöistä esim. radiopuhelimen avulla, jolloin kerrotaan mahdollisimman tarkat tuntomerkit ja syy epäilyksen heräämiseen.

Mikäli asiakas tulee ilmoittamaan joutuneensa varkauden uhriksi, tulee henkilökunnan suhtautua asiaan riittävällä vakavuudella. Asiakkaalle tulee kertoa rauhallisesti, mitä tämän tulee tehdä sekä osoittaa puheellaan ja olemuksellaan myötätuntoa. Mikäli lompakko tai maksukortti on hävinnyt, tulee korteista tehdä sulkuilmoitus välittömästi oman pankin ilmoittamaan sulkupalveluun. Uhrin vastuu kortin maksutapahtumista päättyy, kun sulkupalvelu on vastaanottanut sulkuilmoituksen. Mikäli matkapuhelin on hävinnyt, tulee liittymä sulkea puhelinoperaattorin palvelun kautta. Asiakkaalle tulee kertoa ravintolan löytötavarakäytäntö varmuuden vuoksi, mikäli hävinnyt omaisuus sattuukin löytymään myöhemmin. Lopuksi asiakasta kehoitetaan tekemään asiasta rikosilmoitus esimerkiksi poliisin Internet - sivustolla.

5.1.2 Maksupäättehankinnat

Ravintoloitsijan on suositeltavaa hankkia korkeareunaiset maksupäätteet, jotta pin-koodin suojaaminen helpottuisi. Mikäli uusia laitteita ei kustannussyiden vuoksi hankita heti vanhojen tilalle, tulee maksupäätteen malli ottaa huomioon myöhemmin uusien laitehankintojen yhteydessä. Korkeat reunat suojaavat pin-koodin näppäilyä sivuilta ja toisella kädellä voidaan suojata näppäilyä päältä.

Kuva 11: Korkeareunaisemman maksupäätteen avulla on helpompi suojata pin-koodi (Miisa Jääskeläinen/Yle).

5.1.3 Valvontakamerat, tilasuunnittelu ja varoitukset

Valvontakamerat helpottavat tilanteiden jälkiselvittelyä ja toimivat taskuvarkauksien osalta apuvälineenä tutkijoille. Valvontakameroiden tulisi kuvata sekä sisään tulevia että poistuvia ihmisiä ja kuvanlaadun tulisi olla riittävä. Poistuvien ihmisten kuvaaminen mahdollistaa varkauden tapahtuma-ajan vertaamisen poistuvien ihmisten lähtemisaikaan. Lisäksi kameravalvontaa olisi hyvä kohdistaa baaritiskille ja muihin ruuhkapisteisiin, kuten tanssilattialle, jossa kameravalvonnan olisi suotavaa kuvata kohtisuoraan ylhäältä. Yläviistosta kuvaavan kameran näkökenttä on helppo peittää ruuhkaisessa paikassa.

Taskuvarkauksien torjuntaan pystytään vaikuttamaan myös tilasuunnittelulla. Baaritiskillä tulisi olla riittävä valaistus, jonka avulla henkilökunnan on helpompi havaita esimerkiksi pin-koodin urkintaa yrittävä henkilö. Baaritiskiä rakennettaessa tulee ottaa huomioon, että korkea baaritiski hankaloittaa useimmilla ihmisillä pin-koodin suojausta maksupäätteen ollessa ylhäällä. Alempana oleva maksupääte on helpommin suojattavissa.

Ravintolassa on hyvä olla taskuvarkaista varoittava ilmoitusjuliste keskeisellä paikalla, kuten esimerkiksi narikan tai lipunmyynnin luona. Ilmoitusjulisteeseen tulisi kehottaa asiakkaita pitämään huolta omaisuudestaan ja suojaamaan pin-koodinsa maksaessaan kortilla. Tämän lisäksi ilmoitusjulisteessa voitaisiin kehottaa asiakasta ilmoittamaan epäilyttävistä havainnoistaan henkilökunnalle. Baaritiskillä tulisi olla erikseen esimerkiksi tarroja, joissa kehoitetaan suojaamaan pin-koodi.

Kuva 12: Ilmoitusjuliste ravintolassa.

5.1.4 Yhteistyö järjestyksenvalvonnan kanssa

Ravintolahenkilökunnan ja järjestyksenvalvojien toimiva yhteistyö tukee ravintolan turvallisuutta ja auttaa myös taskuvarkaiden torjunnassa. Ravintolan johdon tulee huolehtia tiedottamisesta järjestyksenvalvojille, kun poliisi antaa esimerkiksi kuvia epäillyistä taskuvarkaista. Lisäksi ravintolan johto voi järjestää vastaavan perehdytyksen taskuvarkaista järjestyksenvalvojille, kuin ravintolahenkilökunnalle.

Ravintolan johdon tulee informoida ravintolahenkilökuntaa siitä, että järjestyksenvalvojille tulee ilmoittaa kaikista epäilyttävistä havainnoista. Henkilökunnan kanssa voidaan kerrata esimerkiksi radiopuhelimien viestinnässä käytettävää kielenkäyttöä ja termejä. Lisäksi tulee muistuttaa, ettei ravintolahenkilökunta ala suorittamaan omatoimisia kiinniottoja havaitessaan varkaan. Tuollaisessa tilanteessa tulee kutsua järjestyksenvalvojat paikalle. Näin suojataan työturvallisuutta.

Ravintolan johdon on syytä pitää palaveri järjestyksenvalvojien esimiehen kanssa ravintolassa suoritettavasta taskuvarkaiden valvonnasta. Palaverissa ravintolan johto ja järjestyksenvalvonta voivat sopia yhteisistä toimintamalleista ja vaihtaa näkemyksiään toimintaan liittyen. On molempien osapuolten etujen mukaista käsitellä asiaa yhdessä. Palaverissa voidaan esimerkiksi keskustella siitä, minkälaiset henkilöt ovat erityisen tarkkailun kohteena, miksi ja millä tavalla.

5.1.5 Yhteistyö poliisin ja muiden ravintoloiden kanssa

Ravintolan johdon tulee seurata poliisin tiedottamista ja jalkauttaa tieto työntekijätasolle. On suositeltavaa, että ravintolan johto yhdessä järjestyksenvalvonnan edustajan kanssa osallistuu poliisin järjestämille ohjauksille taskuvarkaista. Ravintoloitsijoiden on myös hyvä pohtia yhteistyön lisäämistä keskenään esimerkiksi tiedottamalla muita ravintoloita havaituista varkaista tai järjestämällä omia ryhmäkeskusteluita, joissa voitaisiin jakaa kokemuksia aiheeseen liittyen.

5.2 Taskuvarkaiden torjunta järjestyksenvalvojien näkökulmasta

Järjestyksenvalvojien näkökulma taskuvarkaiden torjuntaan poikkeaa ravintolahenkilökunnan näkökulmasta esimerkiksi siten, että perustehtävät keskittyvät järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitoon ravintolan ovella ja sisäpuolella. Järjestyksenvalvonta on laissa säädeltyä toimintaa ja järjestyksenvalvojilla on oikeus esimerkiksi poistaa tai käännäyttää henkilö ravintolasta perusteiden täytyessä. Kun ravintolassa suoritetaan asiakkaisiin kohdistuvia toimenpiteitä, on tämä yleensä järjestyksenvalvojan tehtävä.

5.2.1 Järjestyksenvalvojien koulutus ja ohjeistus

Järjestyksenvalvojien rooli taskuvarkaiden torjunnassa on merkittävä. Riittävä tieto taskuvarkaista on ehdoton edellytys taskuvarkauksien torjunnalle. Tietämys taskuvarkaista on kuitenkin ollut poliisin vaihtelevan tiedotuksen ja median uutisten sekä omien kokemusten varassa. Nämä tiedot ja niiden taso saattavat vaihdella järjestyksenvalvojien kesken. Näin ollen järjestyksenvalvojille olisi hyvä järjestää esimerkiksi kohdekohtaisesti koulutus taskuvarkaista. Samaa koulutuspohjaa voidaan hyödyntää myös ravintolahenkilökunnan koulutuksessa.

Koulutuksessa käytäisiin läpi seuraavat asiat:

- Taskuvarkaiden profiili
- Taskuvarkaiden toimintamallit
- Toiminta kohdattaessa epäilyttäviä henkilöitä
- Toiminta varkauden tapahtuessa

5.2.2 Taskuvarkaiden profiili

Taskuvarkaiden profiili perustuu tiedonhankinnan tuloksiin. Kuten opinnäytetyössä on aiemmin mainittu (kts. 4.3.3), myös poliisi käyttää profilointia apunaan. Opinnäytetyön lähteiden mukaan ammattimaisista taskuvarkauksista tällä hetkellä (2014) ovat vastuussa ulkomailta Suomeen tulleet rikolliset, joten ulkomaalaisuus mainitaan taskuvarkaan profiilissa. Esimerkiksi Helsingin poliisi on pyytänyt hotelleja ja hostelleja raportoimaan tiettyjen maiden kansalaisista (kts. 4.3.2). Käytännön tarkoituksena on ollut helpottaa poliisin työn helpottaminen, kertoo aiheesta kertovassa artikkelissa haastateltu rikosylikomisario Juha Laaksonen (Yle Uutiset 2013). Hänen mukaansa tulokset puhuvat puolestaan. Poliisin saamien myönteisten tulosten ja tiedonhankinnan tuloksissa esitettyjen tietojen myötä on perusteltua käyttää profilointia myös ravintoloiden harjoittamassa taskuvarkaiden torjunnassa.

Tyypillinen ammattimainen taskuvaras on kotoisin ulkomailta, erityisesti Itä-Euroopasta. Hän on todennäköisesti kotoisin Romaniasta, Bulgariasta, Eestistä, Latviasta, Liettua, Venäjältä tai esimerkiksi Puolasta. Hän on siististi pukeutunut ja todennäköisesti mies, iältään 25 - 60 -vuotias (keskimäärin kolmikymppinen). Taskuvarasryhmissä saattaa olla myös naisia, miesten ollessa pääasiallisesti varkauden suorittajia. Henkilön kansalaisuuden saa selville tämän esittämästä henkilöllisyystodistuksesta ovella. Profiloinnissa tulee ottaa huomioon, että ulkomaalaisten joukossa on myös tavallisia ihmisiä. Näin ollen liiallista profilointia ja siitä aiheutuvaa haittaa tavalliselle asiakkaalle tulee välttää.

5.2.3 Taskuvarkaiden toimintamallit

Ammattitaskuvarkaajat toimivat 2-4 hengen ryhmissä, joista jokaisella on tarkkaan määritelty roolinsa. Pin-koodi urkitaan asiakkaan maksaessa baaritiskillä. Yksi saattaa hämätä uhrin toisen suorittaessa varkauksen. Varastettu omaisuus viedään ravintolasta pois välikäden avulla. Ravintoloissa toimiessaan varastaminen tapahtuu yleensä viikonloppuisin yöaikaan Helsingin ydinkeskustan ruuhkaisissa baareissa. Maksukortin varastaminen pin-koodin kanssa puolen yön aikaan on ihanteellista varkaalle, jolloin tilitä pystyy nostamaan kahden päivän edestä käteistä nostorajojen puitteissa. Lähimmällä pankkiautomaatilla suoritettua noston jälkeen kortti hylätään. Pin-koodin urkinta ja sen jälkeen tapahtuva maksukortin varastaminen ja tilin tyhjentäminen on tuottoisinta, mutta myös älypuhelimia varastetaan paljon.

5.2.4 Toiminta kohdattaessa epäilyttäviä henkilöitä

Ravintolassa on suositeltavaa kysyä henkilöllisyystodistusta kaikilta henkilöiltä, joiden ei voida varmuudella arvioida olevan täyttänyt 30 vuotta. Käytäntö tehostaa ikärajavaltontaa ja henkilöllisyystodistusten tarkastamisessa saadaan samalla selville henkilön kansalaisuus. Kyseessä ei ole syrjintä, kun kaikilta kysytään henkilöllisyystodistus.

Kuva 13: Romanian passin kansi ja sisäpuoli (Kuvat gorod.tomsk.ru, sebastianbargau.ro).

Ovella työskentelevien järjestyksenvalvojen tulee muistaa, ettei esimerkiksi pelkkä tietyn maan kansalaisuus ole peruste pääsyn epäämiselle. Yhdenvertaisuuslain (20.1.2004/21) 6 §:n mukaan ” ketään ei saa syrjiä iän, etnisen tai kansallisen alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden, sukupuolisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella”. Tutkielman tiedonhankinnassa

saatujen tulosten valossa on kuitenkin syytä kohdistaa tarkkailua esimerkiksi ravintolan sisäpuolella kiertävän järjestyksenvalvojan toimesta epäilyttäviin henkilöihin.

Yhdenvertaisuuslain 7 §:n mukaan syrjintänä ei pidetä ” tavoitteeltaan oikeutettua ja oikeasuhtaista erilaista kohtelua, joka perustuu työtehtävien laatua ja niiden suorittamista koskeviin todellisiin ja ratkaiseviin vaatimuksiin”. Järjestyksenvalvojen tehtävänä on ylläpitää järjestystä ja turvallisuutta sekä ehkäistä rikoksia ja onnettomuuksia sillä alueella, jolle heidät on asetettu. Näin ollen epäilyttävien henkilöiden tarkkailua tulisi pitää puolustettavana. Epäilyttäviä henkilöitä voivat olla ketkä tahansa, jotka esimerkiksi käytöksellään tai olemuksellaan saattavat uhata turvallisuutta.

Ovella työskentelevällä järjestyksenvalvojalla on monia lainmukaisia syitä pääsyn epäämiseen suorittaessaan asiakasvalintaa. Lain järjestyksenvalvojista (22.4.1999/533) mukaan syitä ovat:

- Henkilön päihtymykseen, käyttäytymiseen tai varustautumiseen perustuva syy epäillä tämän vaarantavan järjestystä tai turvallisuutta
- Henkilö ei ole täyttänyt pääsyn edellytykseksi asetettua ikää
- Henkilön voidaan epäillä vaarantavan turvallisuutta aiemman käytöksen perusteella
- Henkilö ei täytä ehtoja, jotka alueen haltija tai tilaisuuden järjestäjä ovat asettaneet (esim. pukeutuminen)
- Henkilön on syytä epäillä pitävän hallussaan kiellettyjä esineitä tai aineita

Lisäksi sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ohjeistaa henkilöllisyystodistusten tarkastamisesta seuraavaa:

”Nuoren asiakkaan ikä on hyvä tarkistaa aina, ellei varmuudella tiedetä hänen olevan 18 vuotta täyttänyt. Iän riittävyys anniskeluun on selvitettävä huolellisesti viranomaisen antamasta henkilötodistuksesta. Henkilötodistuksessa olevan kuvan tulee vastata todistuksen esittäjää ja siis olla tunnistettava. Iän tarkastamisessa hyväksyttävistä todistuksista ovat voimassa olevat henkilökortti, passi tai ajokortti. Ulkomaiset passit ja ajokortit kelpaavat myös todistuksiksi, jos ne eivät vaikuta helposti väärennettäviltä ja niistä käy ilmi henkilön ikä. Sen sijaan iän todistamiseen eivät kelpaa esimerkiksi Kela-kortti, opiskelijakortit tai sotilaspassi. Ravintolahenkilökunnan on tarkastettava, onko asiakas yli 18 -vuotias, ja esittääkö todistuksessa oleva kuva asiakasta.” (Valvira 2012, 12.)

Valviran ohjeen mukaan henkilöllisyystodistusta ei hyväksytä, jos:

- se on jonkin muun kuin viranomaisen antama
- kuvasta ei tunnista todistuksen esittäjää
- se on jokin muu, kuin henkilökortti, passi tai ajokortti
- henkilöllisyystodistus ei ole voimassa

- ulkomainen passi tai ajokortti vaikuttaa helposti väärennettävältä
- se on Kelakortti, opiskelijakortti tai sotilaspassi

Mikäli sisäänpyrkivällä henkilöllä täyttyy jokin yllämainituista lainmukaisista perusteista, hänet tulee käännättää ovelta. Mikäli käännätykselle ei ole perustetta, epäilyttävää henkilöä ja hänen toimintaansa tulee seurata ravintolan sisällä. Mikäli epäilyttävä toiminta jatkuu, mutta henkilön ei nähdä suorittavan rikosta, voi järjestyksenvalvoja mennä kohdehenkilön lähettyville näkyvästi seuraamaan tämän toimintaa ja tällä tavalla osoittaa suorittavansa valvontaa. Tämä saattaa estää potentiaalista varasta tai ainakin hankaloittaa tämän toimintaa.

Esimerkki 1:

Yökerhoon pyrkii sisään olemukseltaan asiallinen englantia puhuva mieshenkilö. Henkilöllisyystodistusta pyydetessä hän näyttää Romanian passia. Järjestyksenvalvoja tarkastaa passin voimassaolon ja kuvan vastaavuuden sekä arvioi henkilön päihtymystilaa ja käytöstä. Passissa on useamman vuoden takainen kuva, josta ei voida täydellä varmuudella todeta kyseessä olevan sama henkilö. Mies käännätetään yökerhon ovelta perusteena Valviran antama ohje henkilöllisyystodistuksista ravintolassa.

Esimerkki 2:

Yökerhoon pyrkii sisään kaksi noin 30 - vuotiasta henkilöä, mies ja nainen. Miehellä on voimassaoleva Romanian passi, jonka tuoreesta tunnistaa miehen selvästi. Hänellä on lenkkitossualliset kengät farkkujen ja puvuntakin kanssa. Nainen esittää Romanian henkilökortin, jonka aitoudesta järjestyksenvalvoja ei voi olla varma. Molemmat käännätetään. Kyseiseen yökerhoon ei oteta asiakkaita lenkkitossujen kanssa, joten miehen käännätysperusteena on järjestyksenvalvojan oikeus käännättää henkilö, joka ei vastaa tilanhaltijan asettamia vaatimuksia. Naisen käännätysperusteena on Valviran antama ohje henkilöllisyystodistuksista ravintolassa.

Kummassakaan esimerkissä henkilöitä ei käännätetty Romanian kansalaisuuden vuoksi, vaan lainmukaisin perustein riippumatta siitä, minkä maan henkilöllisyystodistus esitettiin.

5.2.5 Varkauden tapahtuessa

Lain järjestyksenvalvojista (22.4.1999/533) 7 §:n mukaan järjestyksenvalvojalla on oikeus henkilön kiinniottoon, jos paikalta poistaminen on riittämätön toimenpide ja jos kiinniottaminen on välttämätöntä muille henkilöille tai omaisuudelle aiheutuvan vakavan vaaran torjumiseksi. Kiinnioton jälkeen kiinniotettu on luovutettava viipymättä poliisille. Kiinniottoon tulee ryhtyä, kun havainto rikoksen tapahtumisesta on varma. Taskuvaras

syöllisty rikoslaissa määriteltyyn varkauteen (s.8) sekä maksuvälinepetokseen (s.8). Kiinniottoon voidaan ryhtyä myös poliisin erikseen antamien ohjeiden mukaisesti. Kiinniottotilanteessa tulee tiedostaa joidenkin varkauden erinomainen kyky valehteluun jäädessään kiinni. He saattavat esittää esimerkiksi tiedostamatonta turistia.

Mikäli asiakas tulee ilmoittamaan äskettäin tapahtuneesta varkaudesta, tulee asiakkaalta pyytää mahdollisen tekijän tuntomerkit mahdollisimman nopeasti. Tuntomerkkien selvittyä tulee ilmoittaa ovella työskenteleville järjestyksenvalvojille tapahtuneesta ja pyytää pysäyttämään mahdolliseen kuvaukseen sopivat poistuvat henkilöt. On todennäköistä, että varastetun omaisuuden vie ulos eri henkilö kuin varkauden suorittaja, mutta ainakin asiakas näkee tilanteeseen reagoitavan. Tämän jälkeen asiakasta tulee neuvoa sulkemaan maksukorttinsa ja/tai puhelimensa liittymän sekä tekemään rikosilmoituksen varkaudesta poliisille. Maksukortin haltijan vastuu maksutapahtumista päättyy, kun pankin ilmoittama sulkupalvelu on vastaanottanut kortin sulkemisilmoituksen. Asiakas saattaa olla järkyttynyt tapauksesta, joten järjestyksenvalvojan on käytädyttävä tilanteessa ammattimaisesti ja myötätuntoisesti.

Järjestyksenvalvojien esimiehen on syytä pitää palaveri ravintolan johdon kanssa taskuvarkaiden torjunnan käytännöistä sekä huolehdittava omalta osaltaan tiedottamisesta jokaiselle kohteessa työskentelevälle järjestyksenvalvojalle. Esimerkiksi poliisilta saatavat epäiltyjen henkilöiden kuvat pitää näyttää mahdollisimman monelle henkilökunnan jäsenelle. Järjestyksenvalvojat voivat myös pyytää tuttuja kanta-asiakkaita kertomaan havainnostaan sekä tarkkailemaan epäilyttäviä henkilöitä.

6 Opinnäytetyön tarkastelu

Tässä osiossa tarkastellaan opinnäytetyötä. Aluksi pohditaan opinnäytetyön vastaamista tiedontarpeeseen, jonka jälkeen vertaillaan aikaisempia tutkimustuloksia. Tämän jälkeen käsitellään tutkimusmenetelmän rajoituksia ja jatkotutkimusta varten kehitettäviä menetelmiä. Lopuksi pohditaan tutkimustulosten hyödyntämistä ja jatkotutkimushaasteita sekä esitellään itsearviointi.

6.1 Opinnäytetyön vastaaminen tiedontarpeeseen

Opinnäytetyön johtopäätöksistä kerättiin palautetta nimettömänä esiintyvältä ravintola-alan esimieheltä ja järjestyksenvalvontaa tarjoavan Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy:n yrittäjä Teemu Toivolalta. Johtopäätöksissä esitellään näkemyksiä taskuvarkauksien torjunnasta ravintoloissa ravintoloitsijan ja järjestyksenvalvojien näkökulmasta. Ravintola-alan esimies pitää johtopäätöksissä esitettyjä ravintoloitsijaan liittyviä näkemyksiä hyvinä. Teemu Toivolan mielestä johtopäätökset järjestyksenvalvojien näkökulmasta ovat tarkkoja ja

seikkaperäisiä. Hänen mukaansa johtopäätökset vastaavat tiedontarpeeseen osana kokonaisuutta.

Opinnäytetyön tavoitteena on luoda ns. tietopaketti ravintoloille ja järjestyksenvalvojille taskuvarkaista, heidän toimintatavoistaan ja torjuntakeinoista. Opinnäytetyössä on käsitelty ilmiön taustaa, varkaiden toimintatapoja sekä torjuntakeinoja käytännönläheisesti. Saadun palautteen perusteella voidaan todeta opinnäytetyön vastaavan tiedontarpeeseen.

Ravintoloissa tapahtuvista taskuvarkauksista ei löytynyt tiedonhankinnan yhteydessä aiemmin tehtyjä tutkimuksia. Aihetta sivuavia tutkimuksia ja raportteja kuitenkin löytyi, esimerkiksi IPSO:n teettämä tutkimus pin-koodin suojaamisesta automaateilla. Tämän lisäksi Europol'in raportit ja Suomen poliisin tiedottaminen ovat merkittäviä kirjallisia lähteitä opinnäytetyön kannalta. Kokonaisuudessaan lähteet tukivat tiedonhankinnassa hyvin toisiaan eivätkä lähteiden esittämät tiedot olleet ristiriidassa.

6.2 Tutkimusmenetelmän rajoitukset ja jatkotutkimusta varten kehitettävät menetelmät

Tutkielma toteutettiin käyttämällä neljää eri tiedonhankinnan menetelmää. Haastattelut, kirjallisuuskatsaus, elektroninen tiedonhankinta ja havainnointi tukevat toisiaan ja tuovat tiedonhankinnan menetelmiin monipuolisuutta. Tiedonhankintaa rajoittaa aihetta käsittelevien tieteellisten tutkimusten ja tutkielmien puute, joten tietoa tuli hakea muualta. Helsingin poliisin ravintolakohtaisten taskuvarkaustilastojen analyysi jätettiin pois, sillä tilasto on salassa pidettävää tietoa ja siitä saatavat tulokset saatiin muun tiedonhankinnan avulla. Tilastoja tarkastellessa voidaan vetää johtopäätös, jonka mukaan yhteinen nimittäjä taskuvarkaiden suosimille ravintoloille on ruuhkaisuus. Havainnoinnin puutteena tässä opinnäytetyössä on tarkasteltavan ajanjakson lyhyys, joka on 4 iltaa. Lisäksi ulkomailla ravintoloissa tapahtuvista taskuvarkauksista olisi voinut hakea tietoa vertailun vuoksi.

Jatkotutkimusta varten kehitettävät menetelmät ovat haastattelut ja havainnointi. Haastattelut suoritettiin tässä opinnäytetyössä henkilöille, joiden katsotaan omaavan käytännönläheinen viimeaikaiseen kenttätööhön perustuva kokemus. Jatkotutkimuksessa mukaan voitaisiin ottaa myös kenttätöön ulkopuolisia henkilöitä, kuten esimerkiksi Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa:n edustaja, poliitikko tai esimerkiksi lakiasiantuntija. Havainnointia voitaisiin jatkotutkimuksessa suorittaa pidemmällä ajanjaksolla ja useammassa paikassa. Havainnointi voitaisiin suorittaa ns. asiakkaan roolissa, jolloin havainnoijalla ei olisi muita esim. työhön liittyviä velvollisuuksia havainnoinnin aikana.

6.3 Tutkimustulosten hyödyntäminen ja jatkotutkimushaasteet

Sekä ravintoloitsijat että järjestyksenvalvojat voivat hyödyntää tutkimustuloksia. Tutkielman esittämien johtopäätösten pohjalta voidaan esimerkiksi järjestää koulutusta sekä hyödyntää esitettyjä tietoja käytännön työskentelyssä. Opinnäytetyön tarjoamat tiedot ovat erityisen hyödyllisiä niille, jotka eivät ole vielä ryhtyneet toimenpiteisiin torjuakseen taskuvarkauksia. Heidän lisäksi hyötyvät myös toimenpiteisiin jo ryhtyneet, sillä opinnäytetyö tarjoaa tietoa taskuvarkauksista ja niiden torjunnasta ravintoloissa käytännönläheisesti sekä esittäen monipuolisesti eri toimijoiden näkemyksiä aiheesta. Samoihin kansiin ei ole koottu vastaavaa määrää tietoa aiheesta aiemmin. Ottamalla opinnäytetyön esittämät toimenpiteet tai toimenpiteitä käyttöön, voidaan seurata omaa tilannetta ja toimenpiteiden vaikutusta esimerkiksi poliisin ravintolakohtaisista taskuvarkaustilastoista tai asiakkaiden palautteista.

Opinnäytetyö antaa lähtökohdat jatkotutkimukselle esimerkiksi siitä, kuinka opinnäytetyössä esiteltyjen menetelmien käyttäminen vaikuttaa ravintolassa tapahtuvien taskuvarkauksien määrään. Jatkotutkimuksessa voitaisiin esimerkiksi verrata aiemman vastaavan ajankohdan tilastoja ajanjaksoon, jolloin uusia toimenpiteitä on otettu käyttöön. Ravintolassa tapahtuneiden taskuvarkauksien määrän trendiä voidaan seurata tehtyjen rikosilmoitusten määrän avulla. Haasteena tämällytyypisessä tutkimuksessa olisi osoittaa taskuvarkauksien määrän muutoksen johtuvan juuri toimenpiteistä ja esimerkiksi sattuman poissulkeminen. Toisaalta tutkimus voitaisiin toteuttaa ottamatta kantaa sattumaan ja syy-seuraussuhteisiin, jolloin toteutettaisiin toimenpiteitä ja seurattaisiin sen jälkeen tapahtuvaa trendin kehitystä.

Taskuvarkauksien määrän arvioimisen lisäksi voidaan seurata, kuinka toimenpiteet ovat vaikuttaneet taskuvarkaiden ja taskuvarkauksista epäiltyjen henkilöiden kiinniottoihin ravintolan järjestyksenvalvojen toimesta ja niiden määrään. Haasteena tämällytyypisessä tutkimuksessa olisi se, että ravintolan järjestyksenvalvojat joutuvat keskittymään myös moniin muihin turvallisuuteen vaikuttaviin tekijöihin sekä puuttumaan esimerkiksi järjestyshäiriöihin. Tutkimuksesta saatavan tiedon tarkkuus olisi näin ollen riippuvainen taskuvarkaiden toiminnasta ravintolassa sekä muiden järjestyshäiriöiden määrästä. Järjestyshäiriöitä selvitellessään järjestyksenvalvojat ovat sidottuja muihin taskuvarkauksiin liittymättömiin tilanteisiin, joten tarkkaa tietoa toimenpiteiden vaikutuksesta ei tässä tapauksessa tulisi. Kuitenkin tapahtumaraportteihin kirjattujen kiinniottojen määrää voidaan verrata aiempaan ajankohtaan ja arvioida kehitystä.

Yhtenä jatkotutkimuksena voitaisiin myös arvioida ravintolahenkilökunnan tekemien havaintojen määrää. Kasvanutta valppautta ja outoon käytökseen kiinnittyvää huomiota voidaan arvioida esimerkiksi tapahtumaraportointiin liitettävän havaintojen ja epäilyksien määrien kautta. Haasteena tässä tapauksessa on se, ettei ainoastaan epäilyksistä voida tietää

kyseessä olleen taskuvaras vai tavallinen henkilö. Lisäksi haasteena olisi saada henkilökunta ilmoittamaan raporttiin kaikista havainnoistaan, sillä monet tapaukset saattavat olla nopeasti ohimeneviä tilanteita eikä sellaisia ole helppo muistaa.

Esitetyt jatkotutkimukset ovat ravintolassa työskentelevän henkilökunnan toimintaan vahvasti painottuvia. Tulee ottaa huomioon, että mahdollinen kehityksen seuraaminen tulee tehdä kannustavassa hengessä eikä henkilökunnalta tule vaatia kohtuuttomia suorituksia. Taskuvarkaavat ovat yleensä ammattilaisia ja heitä on vaikea havaita ja ottaa kiinni eikä ravintola ole lainvalvontaviranomainen, vaan tulosta tavoitteleva yritys. Jokaisella asiakkaalla on vastuu omasta henkilökohtaisesta omaisuudestaan ja poliisin tehtävänä on rikosten ennalta ehkäiseminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Ravintoloiden tehtävänä on tukea rikosentorjuntaa omalta osaltaan parhaansa mukaan.

6.4 Itsearviointi

Opinnäytetyön tekijä kokee saavuttaneensa vastauksen tutkimuskysymykseen perinpohjaisen tiedonhankinnan avulla. Opinnäytetyö on tehty erityisesti ravintoloitsijoita ja järjestyksenvalvontayrityksiä varten ja opinnäytetyön tekijä kokee esitettyjen tietojen ja johtopäätösten vastaavan tiedontarvetta. Yhtenä tavoitteena oli luoda raportti, jota voidaan käyttää ns. tietopakettina. Tämä tavoite saavutettiin.

Opinnäytetyön tekijä oli aktiivisessa vuorovaikutuksessa yhteistyöyritys Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy:n kanssa. Lisäksi tekijä oli vuorovaikutuksessa opinnäytetyön ohjaajan kanssa ja hakeutui ohjaukseen tarpeen vaatiessa. Raakaversioiden pohjalta ohjaajalta saatu palaute otettiin huomioon ja sen perusteella opinnäytetyön tekijä teki tarkennuksia sekä joitakin pieniä rakenteen muutoksia. Samassa yhteydessä myös kaksi raportissa esiintyvää kuvaa päivitettiin siistimpään versioon.

Opinnäytetyöprosessi pysyi hyvin aikataulussa ja opinnäytetyön tekijä suoritti tehtävät ajallaan. Kaikkea raakaversioiden pohjalta ohjaajalta saatuja ehdotuksia ei kuitenkaan toteutettu täysin. Opinnäytetyön tekijä otti raportin kehityksessä huomioon sekä Laurea-ammattikorkeakoulun lehtoreilta saadun palautteen sekä työelämässä saadun palautteen. Työelämän positiivinen palaute kannusti olemaan tekemättä suuria muutoksia raporttiin.

Lähteet

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2005. Tutki ja kirjoita. 11., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kivivuori, J. 2008. Rikollisuuden syyt. Helsinki: Nemo.

Lait ja asetukset

Laki järjestyksenvalvojista 22.4.1999/533.

Rikoslaki 19.12.1889/39.

Yhdenvertaisuuslaki 20.1.2004/21.

Sähköiset viitteet

British Transport Police 2013. Pickpocketing statistics. Viitattu 27.2.2014.
<https://www.btp.police.uk/pdf/FOI%20Response%20Information%201041-13%20Pickpocketing%20statistics.pdf>

Europol. 2014. About us. Viitattu 10.2.2014
<https://www.europol.europa.eu/content/page/about-us>

Europol 2013. Europol review. Viitattu 26.2.2014.
https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/europolreview2012_0.pdf

Europol 2004. 2004 European Union Organized Crime Report. Viitattu 26.2.2014.
https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/publications/en_euorganisedcrimesitrep2004.pdf

Halonen, V. 2014. Kymmenien juhlijoiden ilta pilalla joka viikonloppu. Viitattu 19.3.2014.
http://www.iltalehti.fi/uutiset/2014021818049305_uu.shtml

Helsingin Sanomat. 2012. Taskuvarkauksien määrä kasvaa Helsingissä - ulkomaalaiset ammattilaiset asialla. Viitattu 21.3.2014.
<http://www.hs.fi/kaupunki/Taskuvarkauksien+m%C3%A4%C3%A4r%C3%A4+kasvaa+Helsingiss%C3%A4++ulkomaalaiset+ammattilaiset+asialla/a1305574120194>

Irish Payment Services Organisation 2013. IPSO Survey Shows Only 28% of Cardholders Understand the Importance of Keeping their PIN Private When Using an ATM. Viitattu 27.2.2014.
<http://www.ipso.ie/section/IPSOsurveyShowsOnly28ofCardholdersUnderstandtheImportanceofKeepingtheirPINPrivateWhenUsinganATM>

Jääskeläinen, M. 2013. Näkökulma: Lompakkovarkaus teettää paljon hommia ja järkyttää perusturvallisuutta. Viitattu 18.3.2014.
http://yle.fi/uutiset/nakokulma_lompakkovarkaus_teettaa_paljon_hommia_ja_jarkyttaa_perusturvallisuutta/6943808

Korttiturvallisuus.fi 2012. Mistä sivuissa on kysymys? Viitattu 26.2.2014.
<https://www.korttiturvallisuus.fi/Ajankohtaista/Mista-sivuissa-on-kysymys/>

Korttiturvallisuus.fi 2014. Usein kysyttyä. Viitattu 21.3.2014.
<https://www.korttiturvallisuus.fi/Usein-kysyttya-/Kortin-katoaminen-korttivarkaus/>

Manninen, M. 2012. Taskuvarkaudet ravintoloiden yössä hurjassa kasvussa. Viitattu 23.1.2014.

http://metro.fi/paakaupunkiseutu/uutiset/taskuvarkaudet_ravintoloiden_yossa_hurjassa_kasvussa/

Mättö, V. 2013. Taskuvarkauksien määrä väheni kesällä Helsingissä - poliisilla erikoinen keino käytössä. Viitattu 19.3.2014.

http://yle.fi/uutiset/taskuvarkauksien_maara_vaheni_kesalla_helsingissa_-_poliisilla_erikoinen_keino_kaytossa/6817767

Oikeusministeriö 1998. Kansallinen rikosentorjuntaohjelma. Viitattu 26.2.2014.

<http://www.rikosentorjunta.fi/fi/index/julkaisut/neuvostonjulkaisut/knasallinenrikosentorjuntaohjelmaturv.html>

Paalasmaa, P. 2011. Poliisi varoittaa: ikävä kesäilmiö tulee taas. Viitattu 23.1.2014.

<http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/110728-poliisi-varoittaa-ikava-kesailmio-tulee-taas>

Poliisi. 2014. Järjestyksenvalvojaksi hyväksyminen. Viitattu 10.2.2014.

<https://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/0654D8844A1C1150C2256BC3002F956A?opendocument>

Poliisi. 2014. Organisaatio. Viitattu 12.2.2014.

<https://www.poliisi.fi/poliisi/home.nsf/pages/E9D8E3C4F56C4927C2256B8700455C96?opendocument>

Poliisi 2011. Romanialaisrikollisuus Suomessa. Viitattu 25.3.2014.

<https://www.poliisi.fi/poliisi/krp/home.nsf/pages/DD246162688C7D9CC22578A2003E4724>

Poliisihallitus 2010. Suomeen ei kannata tulla tekemään rikoksia: Viranomaisten

jättioperaatiossa otettu kiinni 200 ulkomailta tullutta rikollista. Viitattu 26.2.2014.

<https://www.poliisi.fi/poliisi/bulletin.nsf/vwSearchView/7ED0178659DCFAFEC225779F0035AC04>

Rikosentorjuntaneuvosto. 2013. Rikosentorjunta. Viitattu 10.2.2014.

<http://www.rikosentorjunta.fi/fi/index/rikosentorjunta.html>

Sinervo, K. 2012. Taskuvarkaudet Helsingin baareissa lisääntyneet selvästi. Viitattu 10.2.2014.

<http://www.hs.fi/kaupunki/Taskuvarkaudet+Helsingin+baareissa+lis%C3%A4%C3%A4ntyneet+selv%C3%A4sti/a1305596080078>

Valvira 2012. Alkoholiasiat ravintolassa. Viitattu 25.3.2014.

http://www.valvira.fi/files/tiedostot/v/a/Valvira_ohje_11_2012.pdf

Haastattelut

Järjestyksenvalvonta-alan esimiehen haastattelu 17.2.2014. Helsinki.

Järjestyksenvalvonta-alan esimiehen haastattelu 19.2.2014. Helsinki.

Niskanen, J. 2014. Rikoskomisarion haastattelu 24.1.2014. Helsingin poliisilaitos. Helsinki.

Ravintola-alan esimiehen haastattelu 20.2.2014. Helsinki.

Toivola, T. 2014. Yrittäjän haastattelu 19.2.2014. Henkilöstöpalvelu Narikka.Com Oy. Helsinki.

Kuvat

Kuva 1: Haastattelut.	12
Kuva 2: Ilmoitetut taskuvarkaudet Helsingissä (Poliisi 2014).	18
Kuva 3: Rikoskomisarion arvio kantasuomalaisten ja ulkomaalaisten osuuksista taskuvarkauksissa.	21
Kuva 4: Taskuvarkaiden toimintamalli.	22
Kuva 5: Rikoskomisarion arvio taskuvarkauksista alueittain Helsingissä.	23
Kuva 6: Rutiinitoimintojen teoria (Janne Kivivuori 2008).	28
Kuva 7: Teorian sovellus.	30
Kuva 8: Helsingin ravintoloissa yöaikaan varastettu omaisuus vuonna 2013.	32
Kuva 9: Romaniaalaisten tekemäksi epäilty rikoslakirikokset (Poliisi 2011).	36
Kuva 10: Havainnoinnin tulokset.	38
Kuva 11: Korkeareunaisemman maksupäätteen avulla on helpompi suojata pin-koodi (Miisa Jääskeläinen/Yle).	40
Kuva 12: Ilmoitusjuliste ravintolassa.	41
Kuva 13: Romanian passin kansi ja sisäpuoli (Kuvat gorod.tomsk.ru, sebastianbargau.ro).	44

Liitteet

Liite 1 Rikoskomisario Jouni Niskasen haastattelukysymykset	55
Liite 2 Järjestyksevalvontayrityksen kohde-esimiesten haastattelukysymykset	56
Liite 3 Yrittäjä Teemu Toivolan haastattelukysymykset	57
Liite 4 Ravintola-alan esimiehen haastattelukysymykset	58

Liite 1 Rikoskomisario Jouni Niskasen haastattelukysymykset

Työtehtäväne poliisissa?

Voisitko kertoa Helsingin ydinkeskustan baareissa tapahtuvien taskuvarkausten trendeistä viime vuosien ajalta?

Mistä nämä trendit johtuvat?

Kerrotteko ”tyypillisen” esimerkin taskuvarkaasta?

Minkälaiset ravintolat ovat taskuvarkaiden mieleen?

Toimintamallit?

Millä tasolla mielestänne on tällä hetkellä baarien toiminta kyseisen ilmiön ehkäisyssä?
Minkälaisella toiminnalla on positiivinen vaikutus ja mitä tulisi välttää?

Kuinka ravintolat voisivat ehkäistä paremmin taskuvarkauksia tulevaisuudessa? Keinot?

Toimiiko ravintoloiden ja poliisin yhteistyö?

Liite 2 Järjestyksevalvontayrityksen kohde-esimiesten haastattelukysymykset

Mihin baareissa tapahtuviin taskuvarkauksiin liittyvä kokemuksenne perustuu?

Voisitko kertoa Helsingin ydinkeskustan baareissa tapahtuvien taskuvarkausten trendeistä viime vuosien ajalta?

Mistä nämä trendit johtuvat?

Kerrotteko ”tyypillisen” esimerkin taskuvarkaasta?

Minkälaiset ravintolat ovat taskuvarkaiden mieleen?

Toimintamallit?

Millä tasolla mielestänne on tällä hetkellä baarien toiminta kyseisen ilmiön ehkäisyssä?
Minkälaisella toiminnalla on positiivinen vaikutus ja mitä tulisi välttää?

Kuinka ravintolat voisivat ehkäistä paremmin taskuvarkauksia tulevaisuudessa? Keinot?

Toimiiko ravintoloiden ja poliisin yhteistyö?

Liite 3 Yrittäjä Teemu Toivolan haastattelukysymykset

Mihin baareissa tapahtuviin taskuvarkauksiin liittyvä kokemuksenne perustuu?

Voisitko kertoa Helsingin ydinkeskustan baareissa tapahtuvien taskuvarkausten trendeistä viime vuosien ajalta?

Mistä nämä trendit johtuvat?

Kerrotteko ”tyypillisen” esimerkin taskuvarkaasta?

Minkälaiset ravintolat ovat taskuvarkaiden mieleen?

Toimintamallit?

Millä tasolla mielestänne on tällä hetkellä baarien toiminta kyseisen ilmiön ehkäisyssä?
Minkälaisella toiminnalla on positiivinen vaikutus ja mitä tulisi välttää?

Kuinka ravintolat voisivat ehkäistä paremmin taskuvarkauksia tulevaisuudessa? Keinot?

Toimiiko ravintoloiden ja poliisin yhteistyö?

Liite 4 Ravintola-alan esimiehen haastattelukysymykset

Mihin baareissa tapahtuviin taskuvarkauksiin liittyvä kokemuksenne perustuu?

Voisitko kertoa Helsingin ydinkeskustan baareissa tapahtuvien taskuvarkauksen trendeistä viime vuosien ajalta?

Mistä nämä trendit johtuvat?

Kerrotteko ”tyypillisen” esimerkin taskuvarkaasta?

Miksi mielestäsi ravintoloiden tulisi panostaa taskuvarkauksien kitkemiseen?

Minkälaiset ravintolat ovat taskuvarkaiden mieleen?

Toimintamallit?

Millä tasolla mielestänne on tällä hetkellä baarien toiminta kyseisen ilmiön ehkäisyssä?
Minkälaisella toiminnalla on positiivinen vaikutus ja mitä tulisi välttää?

Kuinka ravintolat voisivat ehkäistä paremmin taskuvarkauksia tulevaisuudessa? Keinot?

Toimiiko ravintoloiden ja poliisin yhteistyö?